

Ο ΚΑΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

ΕΤΟΣ Β' ΤΕΥΧΟΣ 22^{ΟΝ}

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1912

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΛΕΠΤΑ 80

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1912

ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ ὑπὸ Ν. Δημητροπούλου.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ 1911, ὑπὸ Γερ. Βώκον	Σελ. 347
A MARIE LOUISE T, ποίημα, ὑπὸ Κ. Ουράνη	352
Τ' ΑΡΓΑΣΤΗΡΙ ΜΑΣ, ποίημα, ὑπὸ Κωστή Παλαμά	353
Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ, ὑπὸ Μαρκέλλου Ρενώ	355
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ διήγημα ὑπὸ Δημοσθένους Βουτυρά	358
Ο ΝΙΤΣΕΪΣΜΟΣ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ, ὑπὸ Dr F. Müller - Lyer (Μετ. Χ.)	360
ΚΛΕΦΤΡΑ ΑΠ' ΑΓΑΠΗ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ, διήγημα ὑπὸ Χαΐζε (Μετάφρασις Λισμάνη)	364
ΥΜΝΟΣ ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΝ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΝ, ποίημα, ὑπὸ Ρώμου Φιλύρα	365
ΣΑΛΩΜΗ, ποίημα, ὑπὸ Κώστα Δελακοβία	366
ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, Νικολάος Μακιαβέλης	368
Ο ΠΟΛΙΤΗΣ, Η ΒΙΟΠΑΛΗ, ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ, ὑπὸ Σ. Κορώνη	373
ΣΟΝΕΤΤΑ, Ἐσθήρ, Ζαΐρα, ὑπὸ Λέοντος Κουκούλα	376
ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ: Οἱ Συνεργάται μας. — Ἡ Μουσική: Αἱ Συναυλίας τοῦ Ὁδείου Λόττνερ. — Ἡ Ποίησις: Ἡλιος, ὑπὸ Ἑλένης Σ. Δάμαρη. Μοναξιά, Ἀλήθεια, ὑπὸ Γερ. Βώκον. — Ὁ Περιοδικὸς Τύπος: Ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν». «Νέα σκέψις». Τὰ «Χρονικά». — Τὸ Θέατρον. — Φιλολογία. — Ἡ Ζωή	377
ΕΙΚΟΝΕΣ: Trifolium, ὑπὸ Δοβίς Κορίντ. — Μάγισσες. — Χαρέμι. — Σαλώμη. Συνομοσία, ὑπὸ Δοβίς Κορίντ. — Δημοσθ. Βουτυράς. — Κώστας Δελακοβίας. Λέων Κουκούλας. — Ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» (3 εἰκόνες). — Ἰάκωβος Μπλάκ ὁ σύζυγος τῆς «Κόρης τῶν Ἀθηνῶν». — Ἡ Δνίς Καρολίνα Μπλάκ. — Ἡ Θηρεσία εἰς τὸ γῆράς της. — Τὸ Μνημεῖον τοῦ Παύλου Μελά ὑπὸ τοῦ γλύπτου † Λ. Σώχου.	
ΑΓΓΕΛΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ.	

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἐτησίᾳ Δρ. 8	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἐτησίᾳ Φρ. 10
		Ἐξάμηνος 5		Ἐξάμηνος 6

Ἡ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» ἐκδίδεται κατὰ μῆνα.

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται. Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφήν συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν διευθυντὴν καὶ ἰδιοκτήτην τοῦ **Καλλιτέχνη** κ. ΓΕΡ. ΒΩΚΟΝ, Ἀθήνας, ὁδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς 50.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους λεπτὰ 80. Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ κίβωκια. Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις εἰς τὰ ὑποπρατορεῖα τῶν ἐφημερίδων.

Τὸ Γραφεῖον τοῦ «Καλλιτέχνη» μετεφέρθη ὁδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς 50.

Ἡ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» δημοσιεύει ἀγγελίας πρὸς δραχ. 30 τὴν σελίδα καὶ ἀναλόγως διὰ μικρότερον χρόνον.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ & ΜΠΑΡΤ

ΑΘΗΝΑΙ. — ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΔΩΡΕΑΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & Σ^Α

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

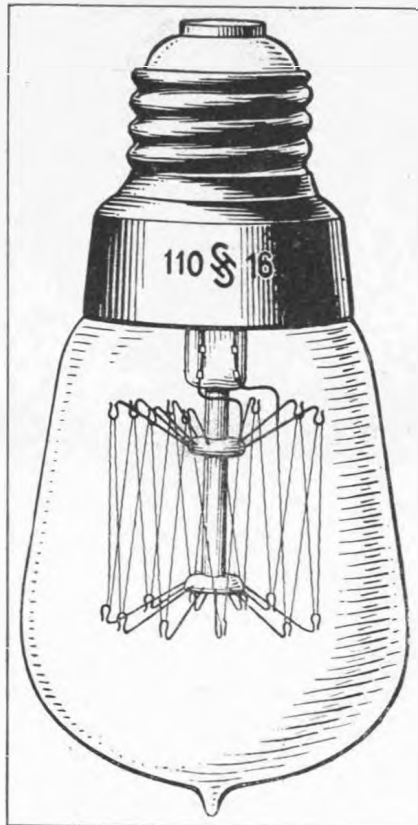
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ
ΑΡΙΘ. 215

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Οδός Γ' Σεπτεμβρίου αρ. 27

Τηλ. διεύθυνσις
ΤΕΧΝΗ-ΑΘΗΝΑΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΕΩΣ (Calorifere)

- Αναλαμβάνομεν τὴν ἐγκατάστασιν κεντρικῶν θερμάνσεων μετὰ ἐγγυήσεως τῆς ἀποδόσεως ὀλοκλήρων οἰκοδομῶν, ξενοδοχείων, ἐπαύλεων, μεγάρων, δημοσίων καταστημάτων, νοσοκομείων, Τραπεζῶν, Συλλόγων κλπ.
- Ἐκπόνησις σχεδίων καὶ προϋπολογισμῶν δωρεάν.
- Πλέον τῶν 50 τοιούτων ἐγκαταστάσεων ἐν λειτουργίᾳ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ ἐξῆς : Ἀνάτορα πρίγκηπος Νικολάου. — Ἐθνικὴ Τράπεζα κεντρικὴ καὶ ἐν Λαρίσσει. — Τράπεζα Ἀνατολῆς, ἐνταῦθα καὶ ἐν Σμύρῃ. — Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐνταῦθα καὶ ἐν Σμύρῃ. — Λαϊκὴ Τράπεζα. — Ξενοδοχεῖον Ἀκταῖον καὶ Palace. — Πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν. — Νοσοκομεῖον μεταδοτικῶν νοσημάτων Α. Συγγροῦ. — Αἰγινήτειον κλπ. ἰδιωτικὰς κατοικίας.
- Ἀπειράριθμα εὐχαριστήρια, ουσιαστικά.
- Διαρκῆς παρακαταθήκη ὄλων τῶν ἀπαιτουμένων ὑλικῶν θερμάνσεως μόνον ἀ' ποιότητος καὶ ἀναγνωρισμένης σιερεότητος, συνεπῶς ταχυτάτη προθεσμία παραδόσεως.
- Διὰ πᾶσαν συμπληρωματικὴν πληροφορίαν ἀπευθυνθήτω πρὸς τὴν

ΛΑΜΠΤΗΡΕΣ TANTAL

Τεχνικὴν Ἑταιρίαν
Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ καὶ Σ^{ια}. Μηχανικοὶ
ἐν Ἀθήναις οδὸς Γ' Σεπτεμβρίου αρ. 27

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & Σ^Α

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ: Συστήματος Ἀμερικανικοῦ τῶν τελειοτέρων συστημάτων, ἡγυημένης λειτουργίας, καὶ ἀντοχῆς, ῥυθμιζουσα τὴν θερμότητα κατὰ βούλησιν, ἀπὸ δεκαετίας εἰσαχθεῖσαι ἐν Ἑλλάδι. Διαρκῆς παρακαταθήκη εἰς πλουσίαν συλλογὴν.

ΘΕΡΜΟΣΙΦΩΝΕΣ: Τῶν τελευταίων συστημάτων (ἀνοικτοῦ συστήματος).

ΛΟΥΤΗΡΕΣ: Χυτοσιδηροὶ ἐσμαλωμένοι μετὰ πορσελάνης.

TANTAL: Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οἰκονομίας ἐκ μετάλλου Tantal 70 % οἰκονομία ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἀπαντᾷ τὰ ἐξαρτήματα ἡλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων, Τηλέφωνα, Ἀνεμιστήρες, Εἶδη Ἀερίοφωτος, Πυρόσβεστρα κτλ. κτλ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 50.000.000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 11.480.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Ἑλλάδι: Ἐν Πειραιεὶ, Πάτραις, Σύρω, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλω, Λαρίσσει, Ἀργινίω καὶ Καρδίτσει. — Ἐν Κρήτῃ: Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείω καὶ Ρεθύμνω. — Ἐν Τουρκίᾳ: Ἐν Κωνσταντινουπόλει (Ἵποκατάστημα ἐν Γαλατῇ μετὰ πρακτορείου ἐν Σταμπούλ), Ἀμισῷ, Τραπεζοῦντι, Κερασοῦντι, Πάφω, Σμύρῃ, Χίω, Μερσίνη, Ἀδάνοις, Ταρῷ, Θεσσαλονίκῃ, Σέρραις, Καβάλλῃ, Ξάνθῃ, Δεδαγατῆς καὶ Ἰωαννίνους. — Ἐν Αἰγύπτῳ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μιδάν), Καίρω (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μοῦσκι), Ζαγαζίκῳ, Μανσούρα, Μίτ-Γκάμω, Τάντα καὶ Μπενι-Σουέφ. — Ἐν Λονδίνω: (Νο 22, Fenchurch Street). — Ἐν Ἀμβούργῳ: (Domhof, Mönckeberg Strasse 18). — Ἐν Λεμεσσῷ (Κύπρου). — Ἐν Λιμένι-Βαθίος (Σάμου) καὶ ἐν Χαρτσούμ (Σουδάν).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Σ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΗΣ, Πρόεδρος

ΙΩ. ΜΠΟΤΑΣΗΣ, Ἀντιπρόεδρος

Κ. ΒΕΡΟΥΓΚ

ΕΜΜ. Α. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ε. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΒΑΡΩΝΟΣ ΔΕ ΝΕΦΔΙΣ

Δ. ΖΑΡΙΦΗΣ

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΔΕ ΡΕΒΕΡΣΩ

Ι. ΗΛΙΑΣΚΟΣ

ΜΙΧ. ΣΑΛΒΑΓΟΣ

Δ. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΟΝ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ Κ. ΜΑΤΣΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ: ΑΘΗΝΑΪΚΗ—ATHENOCLES

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, εἰσπράξεις τοκομεριδίων, παντὸς εἴδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς. ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ καὶ τῇ ἐξωτερικῇ ἀνοίγει τρέχοντας λογαριασμοὺς, ἡγυημένους, δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσόν, εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ εἰς τραπεζογραμματίαια ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἰνε ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἐξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους.

Ταμειυτήριον, με' ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν, λειτουργεῖ καθ' ἐκάστην.

ΜΕΓΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Ο "ΑΤΛΑΣ,"

Τὸ μεγαλύτερον Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀμερικῆς, τὸ πλουσιώ-
τερον εἰς ποικίλιαν Ἑλληνικὸν Βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κόσμου.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΑΤΛΑΣ

25 Madison St. New York

EST. 1892

LEKAS AND DRIVAS

IMPORTERS OF

ORIENTAL PRODUCT

17 ROOSEVELT ST.

NEW YORK

TELEPHONE 1464 WORTH

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΟΥΡΑ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ Α', Β' ΚΑΙ Γ' ΘΕΣΕΩΣ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ

*Αγοράζομεν καὶ πωλοῦμεν Ἑλληνικά καὶ ξένα χρήματα. Διατηροῦμεν Ξενο-
δοχεῖον ὑπνου καὶ φαγητοῦ διὰ τοὺς ἐπιβάτας καὶ ἀμάξια διὰ τὰς ἀποσκευὰς.

Γράψατε. Ἐπιστολαὶ ἀπαντῶνται ἀθημερόν.

Booras Bros

5 Battery Place & 4 Greenwich St.,

New York.

Δύο τηλεφῶνα ἡμέραν καὶ νύκτα: 4115 καὶ 4116 Rector.

ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Κ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ & ΘΡ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ

(ΜΟΥΣΙΚΟΥ)

ΑΘΗΝΑΙ — 15 Στοὰ Ἀρσακείου — ΑΘΗΝΑΙ

*Μᾶς γνωρίζετε ἀπὸ δύο σχεδὸν ἐτῶν. Συνκεντρώσαμεν ὄλους τοὺς μουσικούς, ὄλους τοὺς ἑρασιτέχνας, ὄλους τοὺς σπου-
δάζοντας μουσικῆν.*

*Ποῦ ὀφείλεται αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία μας εἰς τόσῳ μικρὸν χρονι-
κὸν διάστημα;*

1^{ον} *Εἰς τὴν μοναδικὴν ποικίλιαν μουσικῶν τεμαχίων.*

2^{ον} *Εἰς τὰς ἀπιστεύτως καὶ ἀσυναγωνίστως εὐθηνὰς
τιμὰς τοῦ καταστήματός μας.*

3^{ον} *Εἰσθε βέβαιος, ὅτι ἐκτελοῦμεν ταχέως τὰς παραγγελίας
Σας καὶ φέρομεν ἀμέσως ὅ,τι καὶ ἂν ζητήσετε, οἰονδήποτε μου-
σικὸν τεμάχιον, οἰονδήποτε μουσικὸν ὄργανον καὶ τὰς ἐξόχου
ποιότητος χορδὰς.*

*Μάθετε τώρα καὶ ἓνα ἄλλο: Ὅλοι οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες
Μουσουργοὶ ἐκδίδουσι τὰ ἔργα των εἰς τὸ Κατάστημά μας.*

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΥΠΤΗΣ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΖΑΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ

*Μνημεῖα ἐπιτάφια. — Ἀνδριάντες καὶ προ-
τομαί. — Γλυπτικὰ ἔργα διακοσμήσεως ἐκ-
κλησιῶν. — Διάφορα γλυπτικὰ καὶ ζωγρα-
φικὰ ἔργα πρὸς πώλησιν. — Παραγγέλαι
διὰ πᾶσαν καλλιτεχνικὴν ἐργασίαν.*

ΤΟ "ΦΛΟΓΙΣΜΕΝΟ ΡΑΣΟ,"

ΤΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ

ΕΞΕΔΟΣΗ

Παραγγέλαι στέλλονται εἰς
τὸ γραφεῖον τοῦ «Καλλιτέ-
χνου».

Ο ΤΟΜΟΣ ΔΡ. 2

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΓΕΡ. ΒΩΚΟΥ

Η ΚΑΤΟΧΗ, δράμα εἰς πράξεις πέντε . . . . . δρ. 1.—
ΤΟ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ, δράμα εἰς πράξεις τρεῖς . . . . . > 0.75
Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ, δράμα εἰς πράξεις τρεῖς . . . . . > 0.75

Ἐξεδόθησαν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς φιλοκαλίας ὑπὸ τοῦ βιβλιοπώλου Η. Ν. Δικαίου,
Ἀθῆναι, ὁδὸς Βουλῆς, καὶ ἀποστέλλονται ὁποῦδήποτε ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΑΠΟΛΛΩΝ,,

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1899

ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3.

Τὸ ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ ἰδρυθὲν πρὸ ἑνδεκαετίας καὶ διευθνήμενον παρὰ τῆς Κ^αs Λίνας φὸν Λόττνερ εὐρίσκειται εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς εὐρὴν καὶ εὐάερον μέγαρον μετὰ κήπον.

Αἱ ἐπιτυχίαι του τόσῳ εἰς τὴν μουσικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν του ὅσῳ καὶ εἰς τὰς συναυλίας του καὶ τὰς ἐκτελέσεις μεγάλων ᾠδικῶν ἔργων ὑπὸ τῆς μικτῆς χορωδίας του εἶνε τοιαῦται ὥστε πᾶς λόγος καθίσταται περιττός.

Ἐν τῷ Ὁδείῳ Λόττνερ διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, ἐπίσης ὄργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ, κλειδοκύμβιλον, τετράχορδον, βάρβιτος, συμφωνικὴ μουσικὴ τῆς αἰθοῦσης, ᾄσμα, χορωδία κτλ.

Ἡ διδασκαλία γίνεται παρὰ τῆς Διευθυντρίας Κ^αs Λίνας φὸν Λόττνερ, τῶν καθηγητῶν κ. κ. Καρόλον Μπέμμερ (χορωδία καὶ βιολοντζέλο) καὶ ἄλλων δοκίμων καθηγητῶν καὶ διδασκαλισσῶν. Ἦδη ἐκ Βερολίνου ἀφίκετο ἔξοχος καθηγητῆς τοῦ βιολίου ἐκ τῆς ὕψηλῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἰωακείμ ὁ κ. Ι. Σαῖφερ.

Ἡ παρεχομένη εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας μόρφωσις εἶνε τοιαύτη ὥστε οὗτοι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των δύνανται ὑφιστάμενοι τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις τὰ ἔχουν πλήρη τὰ ἐφόδια τῆς ἐξασκήσεως τοῦ μουσικοῦ ἐπιγυγέλιματος.

Εἰς τὸ Ὁδεῖον Λόττνερ ἐφοίτησαν καὶ ἔλαβον τὸ μουσικόν των δίπλωμα καὶ φοιτοῦν μαθηταὶ καὶ μαθητρίαι ἐκ τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ.

Διὰ πληρεστέρας πληροφορίας στέλλεται εἰς πάντα αἰτοῦντα κατονομαδὸς καὶ πρόγραμμα διδασκαλίας.

TRIFOLIUM ΥΠΟ ΛΟΒΙΣ ΚΟΡΙΝΤ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ 1911

ΕΙΝΕ συνήθεια νὰ ὑποβάλλεται εἰς τὸ κοινὸν διὰ τῶν ἡμερησίων καὶ τοῦ περιοδικοῦ τύπου κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὅπως εἰς τὴν Βουλὴν προκειμένου νὰ ὑποβληθοῦν οἱ ἀπολογισμοὶ παρελθουσῶν χρήσεων, ὁ πνευματικὸς ἀπολογισμὸς τοῦ λήξαντος ἔτους. Ἐὰν ἡμεθα ἀκροαταὶ ὀλιγαρκεῖς δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἱκανοποιημένοι καὶ διὰ τὰ πλέον μικρὰ καὶ ἀσήμαντα ἀποτελέσματα. Ἡ κατασκευὴ ὀλίγων δρόμων, ἡ ἀποξήρανσις ἐνὸς ἔλους, ἡ ἐπέκτασις μιᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ ἡ ἀπόκτησις ἐνὸς λιμένος, ἡμποροῦν καὶ εἶναι δίκαιον, νὰ μᾶς ἐνθουσιάσουν. Ἐπὶ τέλος δὲν εἶνε μικρὸν ἀπόκτημα εἰς μικρὸν κράτος ἀνοργάνωτον ἀκόμη ν' ἀνομολογῶνται μὲ τόσῃν αἰσιοδοξίᾳν μερικαὶ ἀποκτώμεναι τελειοποιήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφίουν ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον.

Ὅμοιως θὰ ἔπρεπε νὰ συμβαίῃ καὶ διὰ τὸν ἀπολογισμὸν τῆς πνευματικῆς κι-

νήσεως τοῦ ἔθνους. Ὅλιγα καλὰ πράγματα πρέπει νὰ μᾶς ἐνθουσιάζουν ὅσω καὶ ἂν ἤξεύρομεν, ὅτι εἶνε πολὺ ὀλίγα καὶ ὅτι καὶ ποιοτικῶς δὲν θὰ εἶχαν τὰ ἀρκετὰ στοιχεῖα ζωτικότητος καὶ τελειώσεως διὰ νὰ προκαλέσουν μίαν ἀπόλυτον καὶ ὄχι σχετικὴν κρίσιν, νὰ δώσουν ἓνα ξεχωριστὸν τόνον εἰς τὴν ὅλην πνευματικὴν κίνησιν τοῦ κόσμου καὶ νὰ παρουσιάσουν μίαν ἰδιαιτέραν μορφήν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο θὰ ἦτο δύσκολον ἂν σκεφθῶμεν ὅτι καὶ ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ εἶνε εἰς ἐλάττωσιν ἀπέναντι τῆς ἐκλεκτῆς, τῆς ἐπιβλητικῆς καὶ καταπλησσοῦσης ποσότητος τοῦ παρελθόντος, ὅτι ἐξήντησε τοὺς ἰδιάζοντας καὶ μερικὸς χαρακτῆρας καὶ ὅτι δὲν δύναται σχεδὸν ν' ἀποδώσῃ τίποτε νεώτερον καὶ ἄγνωστον, ἀλλ' ἀπλῶς ὑποστηρίζει καὶ ἐπαναφέρει γνωστὰ πράγματα ἢ προσπαθεῖ νὰ τελειοποιῇ τὴν μορφήν μὲ τόσῃν ἔντασιν καὶ ἐπὶ βλάβῃ πολλὰκις τῆς οὐ-

σίας. Βεβαίως ταῦτα πάντα ὑπό τινα ἔποψιν τῆς δυνατῆς καὶ ἐπιβλητικῆς καὶ ἀρχούσης ἐκφράσεως τοῦ δημιουργοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ καλλιτέχνης, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰς σπανίας ἐμφανίσεις τῆς ἐκάστοτε ἐρχομένης νὰ κρατήσῃ μεγαλοφυΐας. Ἄλλὰ τὸ μοναδικὸν τοῦτο καὶ ἑκτακτὸν φαινόμενον, τὸ ὁποῖον προκειμένου ν' ἀποτελέσῃ θεωρίας, ἀρχὰς καὶ σύστημα, εἰς τὴν μουσικὴν αἴφνης θὰ ἐκαλύπτετο μὲ τὰ ὀνόματα ἐνὸς Μπετόβεν καὶ ἐνὸς Βάγνερ, εἰς τὴν φιλοσοφίαν μὲ τοὺς Σπινόζαν, Ρουσσώ, Κάντιον, Ἐγκελον, Νίτσε, Τολστόϊ, εἰς τὴν ζωγραφικὴν μὲ ἓνα βαθύσκεπτον καὶ ὄραματιστὴν Μπαϊκλιν ἢ μὲ ἓνα μυθοπλαστὴν Μᾶξ Κλίγγερ ἢ ἀπλῶς μὲ ἓνα εἰδυλιακὸν Σεγγαντίνι — τὸ σπάνιον αὐτὸ φαινόμενον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις κρίσεως, εἰμὴ ἐφ' ὅσον τοιαῦτα πρόσωπα ἀνατρεπτικῶν ἀρχῶν, τοιοῦτοι φορεῖς νέας ἀντιλήψεως ἠθέλαν παρουσιάσθῃ.

Ἄλλ' εἰς ἄλλας συνήθεις περιστάσεις — καὶ ὁ χρονικὸς ἀπολογισμὸς τοῦ κόσμου ἔχει χαρακτηρὰ τὴν μακρὰν συνήθειαν — ἡ τέχνη καὶ ἡ δημιουργικὴ σκέψις ἐπαναλαμβάνονται. Καὶ ἀνακηρύσσομεν τότε δημιουργοὺς καὶ πρωτεργάτας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ εἶχαν τὴν σχετικῶς μεγαλειτέραν ἱκανότητα νὰ παρουσιασθοῦν πρὸ ἡμῶν ὠραιότεροι, ἀρτιώτεροι, ἐπαρκέστεροι. Οὕτω τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς τὸ βιβλίον δὲν μᾶς λέγει συνήθως τίποτε νέον, ἀλλὰ μᾶς γοητεύει, μᾶς φέρει ὠραίας ἀναμνήσεις, μᾶς ἐνισχύει ἐντυπώσεις καὶ ζωογονεῖ αὐτάς. Ὁμοίως καὶ πᾶν ἄλλο ἔργον τέχνης, ἐκπροσωποῦν τὸν συγχρονισμόν, μᾶς παρουσιάζει τὰς γραμμὰς του καὶ τὰς ἀπόψεις του μὲ τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη εἰς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἐντασιν ἢ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου.

Τὰ ὄρια τῶν σκέψεων μας, τῶν ἐντυπώσεων, τῶν ὀνειροπολήσεων, ποτὲ δὲν εἶνε περιορισμένα χάρις εἰς αὐτὴν τὴν ὑποβολήν. Διότι καὶ ὁ μικρότερος, ὁ πλέον ἀσήμαντος τεχνίτης ἔχει νὰ συνεισφέρῃ κάτι. Ἐπειτα μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ὑπὸ οἰονδήποτε σύστημα καὶ ὑπὸ οἰασδήποτε

ἀρχὰς ζωῆς, ὑπάρχουν οἱ αἰώνιοι νόμοι τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐρυθμίας, ἀπείρως μεγάλα καὶ ἀπαραίτητα στοιχεῖα οἰασδήποτε τέχνης. Οὗτοι οἱ νόμοι κερδίζουν πάντοτε εἰς ἑκτασιν καὶ εἰς γενικότητα ὑπὸ οἰονδήποτε σύστημα ζωῆς καὶ πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι αἱ προσωπικότητες εἰς τὴν τέχνην, αἱ ὁποῖαι ἐξέλιπαν, φαίνονται ἐπὶ τῆς μεγάλης κοσμικῆς σκηνῆς τῶν ἀναμνήσεων ὡς οἱ θεματοφύλακες τῶν εὐεργετικῶν πιθανότητων τῆς ἐξελίξεως.

Ἄλλ' ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰ ἰδικὰ μας. Εἶπομεν, ὅτι ὀφείλομεν ν' ἀρκεσθῶμεν μὲ τὰ ὀλίγα, τὰ ὁποῖα μᾶς δίδει ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ πνευματικότης. Ἐγὼ ὁμως θὰ ἠθελα ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ αἰσιοδοξία μου ὡς πρὸς τινὰς περιπτώσεις, ὡς λ. χ. ὡς πρὸς τὴν πρόοδον τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, πρόοδον τοιαύτην, ἢ ὁποῖα μᾶς δίδει ὄχι πλέον ἐλπίδας, ἀλλὰ σχεδὸν βεβαιότητα περὶ ἐνὸς προσεχοῦς μέλλοντος εὐρωστοτέρας ἀκμῆς καὶ ἴσως πρωτοβουλίας, ἀληθινῆς ὑπάρξεως τέχνης καὶ δημιουργίας. Μετὰ τοὺς Γκλύξην, Λύτραν, Βολονάκην Ἰακωβίδην, Ῥάλλην, οἱ ὁποῖοι διεκρίθησαν εἰς ξένας ἐκθέσεις καὶ ἠδυνήθησαν τὰ ἔργα των νὰ τὰ φέρουν μέχρι τῆς προσοχῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δημοσίου καὶ νὰ κερδίσουν τὴν ἐκτίμησιν ἐκεῖ ποῦ εἶνε δυσχερῆς ἢ κατὰ κτησις καὶ τῆς πλέον μικρᾶς θέσεως, ἰδοὺ καὶ ἄλλος Ἕλληνας καλλιτέχνης ὁ γλύπτης κ. Δημητριάδης, ὁ εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ γίνετα ὄνομα παγκοσμίως γνωστόν. Ἄλλ' ἡ ἑλληνικὴ τέχνη δὲν ἐκπροσωπεῖται μόνον ἀπὸ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Ὑπάρχουν ἐδῶ ἐν Ἀθήναις καλλιτέχνη, οἱ ὁποῖοι θὰ εἶχαν ὁποδδήποτε τὴν θέσιν των, πολὺ περισσότερο, ἐὰν ὁ τόπος μας ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφορμὴν τῆς πνευματικῆς μεγάλης ἐπικοινωνίας καὶ τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά μέσα. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μία ἰσχυρὰ διαφορὰ πρὸς τὴν προοδευτικωτέραν ἐκφράσιν καὶ τὴν πολυτιμωτέραν οὐσίαν παρουσιάζεται εἰς τὰ ἔργα των ἐν τῷ συνόλῳ καὶ εἰς τὰ ἔργα ἐνὸς ἐκάστου ἰδιαιτέρως. Ὅταν ἔχωμεν ζωγράφους ὡς τοὺς

κ.κ. Ροιλόν, Γερανιώτην, Χατζῆν, Φωκᾶν, Μαθιόπουλον, Θάλειαν Φλωρᾶ — Καραβία, Σοφίαν Λασκαρίδου καὶ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἀναγνώστου μας χωρὶς νὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ τοὺς ἀναφέρωμεν ἓνα ἕκαστον ἡμεῖς, ὅταν ἔχωμεν γλύπτας ὡς τοὺς Φιλιππότην, Μπονάνον, Ροῦμπον, Θωμόπουλον, ὅταν ἔχωμεν ἀρχιτέκτονας ὅπως ὁ Ἀριστοτέλης Ζάχος, ὅσω καὶ ἂν ὑπάρχουν ἀτέλεια, ὅσω καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ φανερωθῶν εἰς πρωτοβουλίαν ἀρχικῆς ἀξίας, ἢ ὁποῖα θὰ ἔφερε τὴν ἐθνικὴν ὑπεροχὴν, πάντοτε ἔχομεν τὰς ἀπαρχὰς μιᾶς καλλιτεχνικῆς ἀπιστεύτου ἀκμῆς. Εἶνε δὲ σπουδαῖον, ὅτι ἡ νεότης, ἢ ὁποῖα παρουσιάζεται φέρει πρὸς τὰς ἐλπίδας, ὅτι θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τωρινῆς νέας ζυμώσεως μία αὐθύπαρκτος τέχνη. Οἱ νεαροὶ γλύπται Ζευγώλης, Τόμπρος, Κ. Ροῦμπος, οἱ ζωγράφοι Γεραλῆς, Λύτρας, Ν. Δημητρόπουλος, ἄλλοι τῶν ὁποίων δὲν ἔχω πρόχειρα τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ τῶν ὁποίων ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὰ φανερώνοντα τὴν ἰδιοφυίαν των καὶ τὰς τάσεις των ἔργα, ἀρχίζουν ν' ἀποτελοῦν τὴν φάλαγγα, ἢ ὁποῖα εἰς ἓνα πολὺ προσεχὲς μέλλον θὰ δώσῃ ἀσφαλῶς ὠραία ἔργα. Πρὸς αὐτὴν τὴν νεότητα, τὴν ἀξιοθαύμαστον περισσότερο, ὅτι χωρὶς ἀνωτέραν καλλιτεχνικὴν ἀτμοσφαιραν, χωρὶς συστηματοποιημένας πηραδόσεις, καὶ πρωτίστως χωρὶς ὑλικὴν ἀρωγὴν ὄχι μόνον δὲν χάνει τὸ θάρρος της, ἀλλ' ἔχει μίαν χαρούμενην ἐγκαρτέρησιν καὶ θελκτικὴν τρέλλαν θάρρους, θὰ ἐτολμοῦσα νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὀφείλει νὰ προσέχῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν θεμάτων καὶ νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ τὰς ἀποτυπωτικὰς εὐχερεῖς παραστάσεις τῆς συγχρόνου κοινωνίας, αἱ ὁποῖαι προσελκύουν εὐκολώτερον τὸ κοινόν, ἀλλ' ἀπομακρύνουν συγχρόνως ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν τέχνην. Ἡ ρεαλιστικὴ ἀπόδοσις εἶνε ἀνάγκη διὰ τὸν καλλιτέχνην, ἀλλὰ πόση ἐπιλογὴ δὲν ἀπαιτεῖται καὶ πόση τέχνη ἐκφράσεως διὰ ν' ἀναζῆ ἐκ τῶν ἔργων καὶ τῶν ταπεινοτέρων παραστάσεων ἢ ἀληθινὴ ψυχὴ τῆς ἐμορφιάς, μία πάντοτε καὶ ἡ αὐτὴ δι' ὅλας τὰς ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀπὸ τὰς εἰκαστικὰς τέχνας διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων χωρὶς σφαλερὰς κρίσεις, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν ἀμέσως, ὅτι ὁ ἐφιέλτης τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος φονεύει τὴν δημιουργικὴν ζωτικότητα ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἐπίδρασις ἐκ τῶν ἔργων θὰ ἦτο χωρὶς αὐτὸ τὸ φόβητρον πραγματικῆ, ἐνῶ τώρα τὸ βιβλίον εἶνε ἀπλῶς ἐντυπον ἀνίσχυρον νὰ μεταδώσῃ τὴν ἰδεολογικὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν περικλείει καὶ συνεπῶς γεγονὸς καὶ ἐπίδρασις διὰ πολὺ περιορισμένους κύκλους ἀνθρώπων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰδικῶν. Ἐξ ἄλλου ἡ γλῶσσα ἀπὸ ἀπλοῦν μέσον ἐγενεῖ σκοπός. Αἱ ἐπιστημονικαὶ βᾶσεις, τὰς ὁποίας ἔθεσε ὁ κ. Ψυχάρης, εἶνε ἀληθεῖς, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ἀληθῆς εἶνε καὶ μία ἄλλη κατάστασις, ὅτι ἡ ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένη αὐτὴ γραμματικὴ εὐρίσκειται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φωνητικὴν γραμματικὴν, τὴν ὁποίαν ἡ δύναμις τοῦ ψευδοῦς πλάσματος, τὸ ὁποῖον λέγεται καθαρεύουσα, καθιέρωσε. Τὸ φωνητικὸν ψευδὲς δημιουργήμα εἶνε ἐπίσης πραγματικότης καὶ ἀλήθεια, καὶ οὐδεμίαν γραμματικὴν ἀφαιρούσα ἢ τροποποιούσα τύπους ὑπαρκτοὺς εἰς τὴν ἠγολογίαν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο αὐθαίρετως. Τὸ ἐπερχόμενον κακὸν τῆς διγλωσσίας, τὸ ὁποῖον ἐτρόμαξε τόσον ἄλλον σοφὸν παράγοντα εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, τὸν Ροῖδην, εἶνε ἀφόρητος βᾶσανος καὶ ἐνῶ δὲν προκείται ἀπλῶς περὶ διακρίσεως μιᾶς ἐκφραστικῆς τοῦ αἰσθήματος γλώσσης, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς ἀνάλογα ἔργα ὡς εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰς ἀπεικονίσεις τῆς αἰσθηματικῆς ζωῆς καὶ ὁ μεγαλειότερος παράφορος ἐνθουσιασμὸς τοῦ κ. Ψυχάρη εἶνε ἐπαινετός, ἢ μιᾶς γλώσσης ἰδεολογικῆς διὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς ὁποίας ὑπὸ περιορισμένους γραμματικὰς καταλήξεις αἱ προσπάθειαι τῶν ψυχαριστῶν εἶνε ἀνίσχυροι ὅπως μὲ μόνον τοῦτο τὸ εὐχερὲς μέσον τὴν ἐκλαϊκεύσουν, τὸ δυστύχημα καὶ τὸ θλιβερόν γεγονὸς εἶνε, ὅτι δὲν ἔχομεν κοινὰ μέσα διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν καὶ ὅτι ὁ συγγραφεὺς καταπονεῖται ἀπὸ περιττὰς ὄχι καλλιτεχνικὰς γλωσσοπλαστικὰς φροντίδας, ἀλλ' ἀπὸ μίαν

συγγράφει διηγήματα εις τὰ ὅποια σαφῶς διαγράφεται τὸ κοινωνικόν του ἰδεῶδες.

Μία καλὴ καὶ ἐπιμελημένη ἐργασία ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Ἰω. Ζερβοῦ γίνεται εἰς τὴν «Βιβλιοθήκην Φέξης», ὅπου ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων μετεφράσθησαν ὁ Λουκιανὸς ὑπὸ Ἰω. Κονδυλάκη, αἱ τραγωδίαι τοῦ Αἰσχύλου. Σοφοκλέους, Εὐριπίδου ὑπὸ τῶν κ. κ. Αὐγέρη καὶ Τσοκοπούλου, Α. Τανάγρα, Ἰω. Γρυπάρη, Α. Καμπάνη, Ἡλ. Βουτιερίδου, Ζαχαρία Παπαντωνίου, Κ. Βάρναλη, Ἰω. Ζερβοῦ, κλπ. αἱ κωμῳδίαι τοῦ Ἀριστοφάνους ὑπὸ τῶν κ. κ. Πολυβίου Δημητρακοπούλου καὶ Κ. Αὐγέρη, ὁ Πλάτων ὑπὸ Ἰ. Ζάμπα, Ἰ. Ζερβοῦ, Γρατσιαίου, Ἰ. Γρυπάρη, Φαρμακοπούλου, Κουντουριώτου, Ραΐση κλπ. ὁ Ξενοφῶν ὑπὸ Δημ. Ἀναστασοπούλου τοῦ Ἀθηναίου καὶ Κ. Βάρναλη, ὁ Ὅμηρος ὑπὸ Ἰ. Ζερβοῦ, ὁ Δημοσθένης ὑπὸ Ν. Γκινοπούλου, ὁ Θεόκριτος ὑπὸ Ἰω. Πολέμη. Ἔργα δὲ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐξεδόθησαν καὶ ἀνηγγέλθησαν διὰ νὰ ἐκδοθοῦν ἢ «Κερένια Κούκλα» τοῦ πρό τινος ἐκλείψαντος ποιητοῦ Κ. Χρηστομάνου, ὁ «Πατούχας» μυθιστόρημα ὑπὸ Ἰω. Κονδυλάκη, «Διηγήματα» καὶ «Κριτικαὶ μελέται» ὑπὸ Ἰω. Ζερβοῦ, «Μῦθοι τῆς ζωῆς» ὑπὸ Ἰ. Ζερβοῦ, «Θρύψαλλα» ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπόρογλου, ἔργα Σολωμοῦ, Βαλαωρίτου, Βασιλειάδου, «Νησιώτικες Ἱστορίες» ὑπὸ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη κλπ. Οὕτω ὁ κ. Φέξης παρουσιάζει πρῶτην φοράν συστηματικὴν ἐκδοτικὴν ἐργασίαν ἀναφερομένην εἰς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἶνε ἄξιος συγχαρητηρίων δι' αὐτό.

Θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστήσω ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς δύο ἔργα ἀληθινὰ κομψοτεχνήματα ὕφους τοῦ

Πλάτωνος Ροδοκανάκη «Τὸ φλογισμένο ράσο» καὶ τὸν «Θρίαμβον». Ἐπίσης εἰς τὰ διηγήματα τοῦ κ. Δημοσθένους Βουτυρᾶ.

Εἰς τὸ θέατρον ἐκράτησε περίου τὸ ἐλαφρότερον εἶδος. Τὰ περίφημα «Παναθήναια» ἢ πνευματώδης ἐπιθεώρησις τῶν κ. κ. Χ. Ἀννίνου καὶ Γ. Τσοκοπούλου ἐπαίχθησαν σχεδὸν 100 φορές. Ἐπίσης ἐπαίχθησαν πολλάκις ὁ «Κινηματογράφος» ἐπιθεώρησις τοῦ κ. Πολ. Δημητρακοπούλου καὶ τὸ πανόραμα τοῦ κ. Τίμου Μωρατίνη. Πρωτοφανῆ δὲ ἐπιτυχίαν κατ' ἐπανάληψιν παραστάσεων μέχρι τῶν 128 κατὰ σειρὰν εἶχε τὸ «Τζιῶτικο ραβαίσι» κωμῳδία μὲ λαϊκὸν θέμα τοῦ κ. Τίμου Δεπάστα. Ἄλλ' εἰς τὸ θέατρον μᾶς ἔδωκαν ὠραίας ἐσπέρας οἱ κ. κ. Γρ. Ξενοπούλου, Ἰω. Πολέμη, Γ. Κορομηλάς, Θ. Συνοδινός, Ἰωσήφ, ἢ Κα Καζαντζάκη, ὁ κ. Ἡλ. Βουτιερίδης καὶ ἄλλοι.

Ἐπεξετάθην πολὺ καὶ ὁ χώρος δὲν ἐπαρκεῖ. Αἰσθάνομαι, ὅτι παρέλειψα προφανῶς καὶ ἄλλην ἐργασίαν, ἢ ὅποια θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ ὡς χαρακτηριστικὸν γεγονὸς τῆς ὅλης πνευματικῆς κινήσεως τοῦ ἐκλείψαντος ἔτους. Αἰσθάνομαι ἀκόμη, ὅτι ἀναφέρω ξηρῶς μερικὰ ὀνόματα, φαίνομαι ἀνεπαρκῆς πρὸς τὸ καθῆκον, τὸ ὅποτον εἶχα νὰ ὁμιλήσω εἰδικῶς ἐπὶ ἐκάστου ἔργου καὶ τοῦ συγγραφέως του.

Ἄλλ' ὁ σκοπός μου εἶνε ἄλλος. Ἡθέλησα ν' ἀποδειχθῇ ἔστω καὶ ἐξ ὄσων ἀτελεστάτων παραδειγμάτων ἐσημείωσα χρονογραφικῶς, ὅτι μία νέα πνευματικὴ Ἑλλὰς μορφώνεται καὶ ἀναπτύσσεται καθ' ἡμέραν καὶ ὅτι ἴσως ταχέως, πολὺ ταχέως, θὰ δυνηθῶμεν νὰ χαιρετίσωμεν τὴν ἀκμὴν μιᾶς ξεχωριστῆς καὶ ἰδιοτύπου νεοελληνικῆς τέχνης.

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

A. Marie Louise T.

Τὸ κενὸν ὄλο τοῦ Ἄπειρου στήν ψυχὴ μου τὸ ἔχω
Κι' οὔτε Σὺ οὔτε ὁ πόνος μου δὲν μποροῦν νὰ τὸ φράξουν·
Εἶμαι κάτι σὰν κῆμα μέσ' σ' ἀτέλειωτο πέλαγο
Ποῦ ποτὲς δὲν τοῦ γράφτηκε σ' ἀκρογαῖλι νὰ φιάση.

Κ. ΟΥΡΑΝΗΣ

ΜΑΓΙΣΣΕΣ ΥΠΟ ΛΟΒΙΣ ΚΟΡΙΝΤ

Τ' ΑΡΓΑΣΤΗΡΙ ΜΑΣ

Στάραστῆρι μας βρίσκεται ὁ παλιὸς
ὁ χρυσελεφαντένιος ἀργαλεῖος·
νυχτόμερα κ' ἐμεῖς ἀνφαντάδες
γιὰ τοὺς γαμπροὺς καὶ γιὰ τοὺς ἀφεντιάδες

Ἐφαίνουμε τὰ διάφανα παννιά,
ποὺ δείχνουνε τῆ γύμνια στὰ κορμιά
ὡς τὸ φεγγάρι μέσ' ἀπὸ τὰ κλώνια·
τὰ παννιά ροδοσύγνεφα καὶ χιόνια.

Καὶ μὲ τὸ μεροκάματο, παιδιά·
καὶ στὰ ξενύχτια μὲ καλὴ καρδιά.
Βαθειὰ ἢ χαρά, βαρειὰ κ' ἂν εἶναι ἡ ἔνοια·
τὰ στημόνια καημὸς, ρυθμὸς τὰ χτένια.

Δουλεύουμε ἀσπρομάλληδες καὶ νιοὶ
καὶ τὰγανὸ καὶ τὸ κρουσιὸ παννὶ
καὶ ἰδροκοπῶντας λάμπουμε· γιὰ κοίτα
πῶς φτερωτὴ πάει κ' ἔρχεται ἡ σαῖττα!

Μὲ πουλιὰ τὸ πλουμίζουμε λογιῆς,
μὲ τὴν πούλια καὶ τὰνθια τῆς αὐγῆς·
τὸν ἔρωτα μεθᾶμε στὰ κρεββάτια,
καὶ ντύνουμε τοῦ ρήγα τὰ παλάτια.

Ὁ Καυρὸς ποὺ σὲ ρέματα θολὰ
σέρνει τὰ πάντα κ' ὄλα τὰ χαλᾶ,
στάραστῆριοσὺ τὸ μέτωπο ἀπιδᾶνει
κορώνα μαγική, καὶ τὸ στοιχιῶνει.

Καὶ τὰραστῆρι γίνεται ναὸς,
καὶ τὸ λατρεύει ὀλόγυρα λαός·
κάθε γενιά ποὺ ἀνθίζει καὶ ποὺ σβύνει,
ἄσβυστο ἀνθὸ τὸ διάβα τῆς τοῦ ἀφίνει.

Παίρνει ἀπὸ τὸν πατέρα τὸ παιδί
κληρονομιά τῆς τέχνης τὸ κλειδί,
κ' ἀπὸ τῆ μάννα, οὐρανοδότρα στάλα,
τῆ μαστοριά βυζαίνει μὲ τὸ γάλα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΧΑΡΕΜΙ

ΥΠΟ ΛΟΒΙΣ ΚΟΡΙΝΤ

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ

ΥΠΟ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ ΡΕΝΩ

ΠΟΙΟΝ εἶνε τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν; Ἡ ἐλευθερία, ἡ ἡδονή, ἡ ἐξουσία ἢ ἐπὶ τέλους ἢ ἐπιστήμη; Κάθε μία ἀπὸ τὰς μορφὰς τῆς πολιτείας προϋποθέτει μίαν ἐκλογὴν τῆς κοινῆς γνώμης ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ἐγκρισίς, μὴ οὕσα συνηθέστερον ὠρίμως μελετημένη, εἶνε σχεδὸν πάντοτε πεπλανημένη, καὶ κάθε πλάνη εἶνε ἀστήρικτος. Γρήγορα ἢ ἀργὰ γίνεται αἰσθητὴ ἀπὸ συμφοράς, τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι λησμονοῦν ἢ ἀποδώσουν εἰς τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπερισκεψίαν. Ὄταν ἕνας λαὸς νομίζει, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀγαθὸν προτιμότερον ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν, ἡ πολιτεία λαμβάνει δημοκρατικὴν μορφήν· ἐὰν ὁ πλοῦτος τίθεται ὑπεράνω παντὸς ἄλλου, αὐτὴ ἡ γνώμη δίδει γένεσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῶν πλουσιωτέρων· ἡ φιλοδοξία ἢ ἡ ἀγάπη τῆς ἐπικρατήσεως φέρει τὴν τιμαρχίαν, κυβέρνησιν βασιζομένην ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας.

Εἶνε λοιπὸν ἐσφαλμένον, ὅτι τὸ τέλειον διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶνε τὸ νὰ παραδίδεται ἐλευθέρως εἰς ὄλας του τὰς φαντασίας ἢ νὰ αὐξάνῃ ἀδιακόπως τὰ πλούτη του, ἢ νὰ κυριαρχῇ τῶν ὁμοίων του διὰ τῆς δυνάμεως.

Ὡστε ἀναγκαίως θὰ ἐπέρχωνται ἐπαναστάσεις ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος δὲν εὐρίσκει τὴν ἀληθῆ του βᾶσιν.

Πολλὰ Κράτη, παραδείγματος χάριν, στηρίζονται ἐπὶ τῆς ιδέας, ὅτι ὁ πόλεμος πρέπει νὰ εἶνε τὸ κύριον ἔργον τοῦ ἄστεως· οὕτω δὲ ἡ γυμναστική, ἡ ὁποία κάμνει ρωμαλέους στρατιώτας, λαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν· ἡ κυρία ἀξία εἶνε τὸ νὰ γνωρίζῃ νὰ ἐπιτάσσεται τῶν ἄλλων· οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ εἶνε οἱ πρῶτοι διοικηταί· αὐτὴ εἶνε ἡ τιμαρχία. Καὶ ὁμως ὑπεράνω τῆς τέχνης τοῦ πολέμου καὶ τῆς δεσποτείας πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ τέχνη τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι πότε καὶ

ἐναντίον τίνων λαῶν συμφέρει νὰ γίνεται ὁ πόλεμος· λοιπὸν τὸ πρῶτον ἀξίωμα τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης ἢ τοῦ βασιλέως ὀφείλει νὰ εἶνε τὸ ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσβῇ εἰς πόλεμον παρὰ διὰ νὰ ἀμυνθῇ ἐναντίον τῶν ἀδικιῶν τῶν ξένων λαῶν. Τὸ νὰ εἶνε οἱ πολεμιστὰὶ τρομεροὶ διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθρούς, αὐτὸ εἶνε τὸ ἔργον τους· ἀλλὰ τὸ νὰ ἐξεγείρωνται ἐναντίον τῶν συμπολιτῶν των, τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ προστατεύουν, εἶνε ὡσὰν τοὺς φύλακας κύνας ποῦ ἐπιτίθενται νὰ δαγκάσουν τοὺς κυρίους των. Τέλος δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ κανεὶς νὰ διατάσσῃ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ εἶνε ὠραιότερον νὰ γνωρίζῃ νὰ ἀρχῇ τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἄλλως τε ἀτιμωρητὴ μία χώρα δὲν δύναται νὰ παραβιάσῃ αὐτὰ τὰ ἀξιώματα. Διότι τί συμβαίνει, πράγματι, ἀναγκαίως εἰς τὰ Κράτη ὅπου αἱ στρατιωτικαὶ ἐπιτυχία· ἐξασφαλίζουν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολιτικὴν δύναμιν εἰς ἐκείνους ποῦ τὰς κατήγαγον; Οἱ ἄνθρωποι τοῦ πολέμου εἶνε ἀνίκανοι νὰ ἀναδειχθοῦν ὑπὸ ἔποψιν πλουτισμοῦ· οἱ ἔμποροι ἀπ' ἐναντίας καὶ οἱ βιομήχανοι, τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότης στρέφεται πάντοτε πρὸς τὸ κέρδος, ἐν τέλει ἀποκτοῦν πολλὰ πλούτη· καθιστοῦν τοιούτοτρόπως χιμαιρικὴν τὴν δύναμιν τῆς στρατιωτικῆς εὐγενείας· ἔρχεται μία ἡμέρα ποῦ τὴν ἐκθρονίζουν· κατ' ἀνάγκην τότε ἡ πολιτικὴ δύναμις θὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς πλουσίους καὶ ἡ τιμαρχία ἐκφυλίζεται εἰς μίαν ἀριστοκρατίαν χρήματος. Αὐτὴ πάλιν εἶνε ἀνίκανος νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐνότητα τοῦ ἄστεως καὶ ἡ ἐνότης αὐτὴ πλέον ὑφίσταται ψιλῶ ὀνόματι. Σύγκειται, πράγματι, ἐκ δύο τάξεων ἐχθρικῶς διακειμένων πρὸς ἀλλήλας, ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς τῶν πλουσίων, οἱ ὁποῖοι κατέχουν τὴν ἰσχύον, ἀφ' ἑτέρου τῆς τῶν πτωχῶν οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὸ πλῆθος καὶ εἶνε ἐστερημένοι παντὸς ὑλικοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀξιώματος πολιτι-

κοῦ· Ἐν τῇ εὐμαρείᾳ ἢ πλουτοκρατικῇ τάξει ἐκφυλίζεται· ἡ δεινοπάθεια, ἀπ' ἐναντίας, καθιστᾷ τὴν τάξιν τῶν πτωχῶν ἐνεργητικὴν καὶ πολυμήχανον. Τὸ πᾶν εἶνε ἔτοιμον διὰ μίαν ἐπανάστασιν, ἡ ὁποία θὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν διὰ τῆς δημοκρατίας.

Τὴν δημοκρατίαν ὁ Πλάτων τὴν θεωρεῖ ὡς τὸ σύστημα τὸ ἀρεστὸν εἰς ὄλους· κανεὶς νόμος δὲν εἶνε πλέον σεβαστός· δὲν ὑπάρχουν πλέον φραγμοὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐκάστου· ὄλοι οἱ ἄνθρωποι φέρονται πρὸς ἀλλήλους ὡς ἴσος πρὸς ἴσον, εἴτε θαρραλέοι εἶνε εἴτε ἄνανδροι, ἐγκρατεῖς ἢ ἀκόλαστοι, μορφωμένοι ἢ ἀμαθεῖς· ὁ λαὸς ἐπιδοκιμάζεται εἰς ὄλας του τὰς πράξεις· ἀμοίβει τοὺς κόλακας του δίδων εἰς αὐτοὺς τὴν ἀρχήν. Ὅπως δὲ ἡ καταστροφή τῆς ὀλιγαρχίας ἐπροξενήθη ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀκόρεστον πόθον τοῦ πλουτισμοῦ, ὁ ὁποῖος τῆς ἔδωσε ὑπαρξίν, οὕτω καὶ ἡ δημοκρατία καταστρέφεται ἀπὸ τὸν ἀκόρεστον πόθον τῆς ἐλευθερίας, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ἴδιον πραγματικὸν ἀγαθόν. α' Ὄταν ἕνα Κράτος δημοκρατικόν, κατατρυχόμενον ὑπὸ σφοδρᾶς δίψης ἐλευθερίας, κυβερνᾶται ἀπὸ κακοὺς οἰνοχόους, οἱ ὁποῖοι τοῦ προσφέρουν τὴν ἐλευθερίαν ἄκρατον καὶ τοῦ τὴν χορηγοῦν μέχρι μέθης, τότε ἐὰν οἱ κυβερνητὰὶ δὲν ἔχουν τὴν διαθέσιν νὰ τοῦ δίδουν ὅσῃ θέλει ἐλευθερίαν, τοὺς κατηγορεῖ καὶ τοὺς τιμωρεῖ μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι εἶνε προδόται, οἱ ὁποῖοι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν· μεταχειρίζεται μὲ ἐσχάτην πε-

ριφρόνησιν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι σέβονται καὶ ὑποτάσσονται ἀκόμη εἰς τοὺς ἰθύνοντας· τοὺς μέμφεται ὅτι εἶνε μηδαμινοὶ καὶ ἐκούσιοι σκλάβοι». Τὸ πλῆθος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἐνὸς προστάτου ἐναντίον τῶν πλουσίων, τοὺς ὁποίους ἡ δημοκρατία ὑποπεύεται καὶ οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται διὰ τὰ ἀγαθὰ τοὺς ἐπεμβάσεις τῆς δυνάμεως τοῦ πλῆθους. Αὐτὸς ζητεῖ μίαν σωματοφυλακὴν· τὸ πλῆθος τοῦ τὴν δίδει, «φοβούμενον τὸ πᾶν διὰ τὸν ὑπερασπιστὴν του καὶ μὴ φοβούμενον τίποτε διὰ τὸν ἑαυτὸν του». Ὄταν τὰ πράγματα φθάσουν εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ἡ τυραννία πλέον διαδέχεται τὴν δημοκρατίαν. Ἄλλ' ὁ τύραννος ἐξ ἄλλου τρέμει διὰ τὴν ζωὴν του· ὁ φόβος τὸν κάμνει σκληρόν, προσπαθεῖ νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τοῦ τρόμου· ἔρχεται μία στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ἄνδρες τινές, ἀποφασισμένοι νὰ θυσιάσουν τὴν ζωὴν των, ἀπελευθερώνουν τὴν χώραν ἀπὸ αὐτόν, καὶ οὕτω ἐξακολουθεῖ ἡ ἰδίᾳ σειρά τῶν ἐπαναστάσεων μέχρι τελείας τῆς καταστροφῆς. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς ἕν ἄκρον χωρὶς νὰ διακινδυνεύσῃ νὰ πέσῃ εἰς τὸ ἀντίθετον· αὐτὸ παρατηρεῖται παντοῦ· εἰς τὰς τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους, εἰς τὰ φυτὰ, εἰς τὰ σώματά μας, εἰς τὰ Κράτη. Ὅπως ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τῇ ὀδύνῃ του, ἡ ἀνθρωπότης στρέφεται καὶ περιστρέφεται εἰς τὴν κοίτην τῆς, λαμβάνουσα διὰ ριζικὴν τῆς θεραπείαν ὅ,τι εἶνε μόνον κατευνασμός στιγμιαῖος εἰς τὰ δεινὰ τῆς.

(Μετάφρ. Κ. ΟΥΡΑΝΗ)

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ

ΕΡΟΣ βορριάς, παγωμένος, φουούσε δυνατά, βογκούσε, ούρλιαζε στα αυτιά μου, ψηλά σύννεφα τρέχανε γρήγορα, σύννεφα βαριά, πελώρια, βράχοι βουνά, ασπρόσταχτοι, σκοτεινοί. Ο κάμπος ήταν ξερός, κιτρινιασμένος απ' την παγωνιά και ο ξερός βορριάς περνούσε με φωνές, με σφυρίγματα από πάνω. Πέρα λίγο απ' το δρόμο που σά λουρίδα ήταν απλωμένος μέσα στα λειβάδια, πάνω σε λόφο κίτρινο ύψωνε ο παληόμυλος, ένας άφημένος έρημος μύλος, χωρίς ζωή και κίνηση, χωρίς χέρια ή φτερά, που τόσο θα τὰ κουνούσε χαρωπά όταν δούλευε.

Ήτανε σκοτεινός και πιο σκοτεινός και μαύρος φαινόταν μέσα να είναι απ' τη βγαλμένη πόρτα του.

Από μακριά έρχόντανε χτύποι καμπάνας μαζί με τὰ βουητά του ανέμου.

Βαδίζα μελαγχολικός στον έρημο δρόμο κυτάζοντας τον έρημο κάμπο, τὰ ξερά δένδρα. Ή εορτή ή μεγάλη, που έρχόταν, ο ήχος της καμπάνας ο χαρωπός, σὰ να στάλαζε στην καρδιά μου τή μελαγχολία, που μέσα έκαναν να φανούν ή έκινούντο άναμνήσεις.

Είχα φθάση κοντά σ' ενός γνωστού μου εργατικού το σπιτάκι, ένα μικρό, χαμηλό, από πλίθρες χτισμένο, με πράσινα παραθυρόφυλλα και τριγυρισμένο από λαχανόκηπο όπου στή μέση σὰ φύλακας άγρυπνος ύψωνε το σκιάχτρο, ένα άνδρείκελο με άρκετή τέχνη φτιαγμένο, φορώντας ψάθινο καπέλο με μεγάλες κορδέλες, που τις κινούσε ο άνεμος.

Κείνη τή στιγμή όρμητικά τρέχοντας βγήκαν έξω τὰ δυό του παιδιά, ένα άγοράκι ως δέκα χρόνων με μεγάλη ξανθά μαλλιά άνακατωμένα απ' τον άνεμο, ξυπόλυτο, και μιὰ κόρη μικρότερή του λίγο, μελαχροινή, έχοντας τὰ γυμνά της πόδια μέσα σε μεγάλες παντούφλες πατημένες. Και τὰ δυό μαζί έτσι, τὸ ένα σαν ελεύθερο κατσικάκι, τὸ άλλο σὰ δεμένο

απ' τις παπούτσες, που φορούσε, άφου πήδησαν λίγο άρχίσανε νὰ τραγουδούνε μ' όλη τους τή δύναμη, άνοίγοντας ύπερβολικά τὸ στόμα, πρό πάντων τὸ στρογγυλοπροσωπο άγόρι, τὸ τραγουδι των Χριστουγέννων.

Και άνακατώνετο ή φωνή τους με τή φωνή του ανέμου, τὸ τραγουδι τής έρημιάς τὸ μελαγχολικό, που έψελνε αυτή, με τὸ τραγουδι τής χαράς, τής έλπίδας. Πιο βαριά ή μελαγχολία μου φανηκε τώρα. Και προχώρησα για τὸ έρημικό σπιτάκι, που έμενα και που φαινότανε πέρα, κάτω λίγο απ' τὸ λόφο, που ύψωνετο ο γερόμυλος, πίσω απ' τις ξερές, τις γυμνές από φύλλα συκιές.

Κοράκια γυρίζανε στον ούρανό άφίνοντας κάποτε τὸ μαύρο κραγμό τους μέσα στην έρημιά, που απλωνότανε και σπουργίτες σε πλῆθος πετούσανε χαμηλά και γυρίζανε ζητώντας τροφή.

Και ο ήχος τής καμπάνας έρχόταν, έτρεχε στον άέρα . . .

Πρόσωπα γνωστά, χαμένα για πάντα, άρχίσανε να περνούν πολλά, πολλά, σὰ να είχανε αυτή τή μέρα, μέρα έξόδου! . . . Φίλοι χαμένοι, συγγενείς και άκόμα άνθρωποι, που ποτέ δέν τους είχα μιλήσει και αυτοί περνούσαν και άλλοι λησμονημένοι, έτσι τὸ αίσθανόμουν, έκινούντο, περνούσαν άμορφοι! . . .

Από κάτω απ' τὸ ρέμα κάποιος βγήκε και άρχισε νὰ βαδίζει στο δρομίσκο, που περπατούσα εγώ. Ήτανε φορτωμένος. Προσπαθοῦσε όμως νὰ βαδίζει γρήγορα. Τὸν γνώρισα. Ήτανε ο πατέρας των δυό παιδιών που τραγουδούσανε τὰ Χριστούγεννα.

Κόκκινος, κόκκινος, απ' τὸ κρύο ἴσως, αλλά ή ματιά του λαμποκοπούσε από χαρά!

— Και του χρόνου! . . . μου είπε με χαρούμενο χαμόγελο. Και ύστερα άφου έσιαξε τὸ φόρτωμά του.

— Ψώνισα! . . . Τί νὰ κάνουμε! . . . Χριστούγεννα! . . .

Και ξακολούθησε τὸ δρόμο του λέγοντας πάλι.

— Και του χρόνου! . . .

Αυτὸς κάθε μέρα κατακοβότανε νὰ δουλεύη για λίγες δεκάρες. Και όμως χαίρότανε! Έγώ; . . . Γιατί νὰ μὴ μπορώ νὰ χαρῶ κι' εγώ; . . .

Γύρισα και τὸν είδα. Κρατώντας τὰ ψώνια στήσ μασχάλες πήγαινε, σκυφτός λίγο, γρήγορα, γρήγορα.

Πάλι, πάλι σαν όρνεα, που τὰ διώχνει κάποιος κρότος για μιὰ στιγμή, οι άναμνήσεις πέσανε στο νοῦ μου και πάλι πρόσωπα χαμένα φίλων, συγγενών, γνωστών μου, όλα, όλα άρχίσανε νὰ περνοῦνε! . . .

Εσείς φευγάτες μορφές γνωστές μου τόσο και χαμένες για πάντα μέσα στο χάος των χρόνων και σεις άκόμα άγνωστων χαμένες μορφές που κανείς πια δέν βρίσκεται νὰ ζητη νὰ ζωντανέψη στή μνήμη του τή μορφή σας, τώρα καθως ή χαρά τρέχει από πάνω, φερμένη απ' τὸ δυνατό άνεμο, εγώ σας αίσθάνομαι κοντά μου! . . .

— Θα πάρης κι' αυτό πατέρα;

— Ναι, να! . . .

Ήτανε όλος χαρά. Έφερνε τὸ χέρι στην τσέπη και άγόραζε. Και μήπως ήτανε πλούσιος . . .

Πατέρα μου, γλυκέ μου πατέρα, τὸ περπάτημά σου άκούγότανε μέσα στο σκοτεινό μας σπίτι και έφερνε τήν έλπίδα, τή χαρά στις μικρές μας ψυχές! . . .

Προχωρούσα σιγά μ' όλο τὸν ψυχρό άνεμο.

Και τὸ σκοτάδι είχε άρχισει νὰ πέφτη άραιό, άραιό και νὰ γεμίζει σιγά, σιγά τὸν άέρα.

Σὰ νὰ αίσθάνθηκα τώρα τὸν άνεμο, νὰ τὸν αίσθάνθηκα νὰ περνᾶ σκοτεινός τὸ σκοτεινό μου νοῦ, νὰ τὸν αίσθάνθηκα μέσα μου όπως θα περνούσε, θα βούιζε, στον έρημόμυλο . . .

Εφθασα στο σπίτι. Ο συγγάτοικός μου ήταν εκεί. Είχε άνάψει τὸ φῶς και με περίμενε σιγοτραγουδώντας. Μιὰ φωτιά άναμένη από γονδρά ξύλα, στή γωνιά, σπιθοβολούσε και άπλωνε τήν κόκκινη λάμψη της.

— Τί έχεις; με ρώτησε καθως με είδε.

— Τί νάχω! . . . Έτσι, μελαγχόλησα! . . . του είπα άπότομα.

— Να σου πῶ, κι' εγώ τὸ ίδιο είγα πάθει! . . . Άλλ' είπα, ας τὸ ρίξω έξω! . . . Χρονιάρα μέρα, καθως έλεγε ο πατέρας μου, νὰ κάνω γρουσουζιά! . . .

— Πάλι καλά! . . .

— Και δέν είδες εδώ; μου έκανε κείνος δείχνοντας κάτι πάνω στο τραπέζι.

Είδα και για μιὰ στιγμή αίσθάνθηκα τή χαρά.

— Όσο και χριστιανός και αν είναι κανείς δέν μπορεί νὰ τὸν άποφύγη αυτόν τὸν έθνικό άγιο! . . . είπε ο φίλος μου. Έχει και για άπόψε και για αύριο! . . .

Μιὰ μεγάλη μπουτίλια ήτανε κοντά σε δυό πουλερικά σφαγμένα, μαδημένα και μαζί άρκετά λουκάνικα.

Στρώσαμε τραπέζι. Ο Άνδρέας όσο νὰ ψήση τὰ λουκάνικα, τραγουδούσε με άγρια φωνή τενόρου τὰ Χριστούγεννα. Έξω ο άνεμος φαινότανε με τούς πολλούς αύλους του κάτι τέτοιο νὰ έπαιζε, τὰ λουκάνικα που ταισιρίζανε, φωνάζανε, ή φωτιά που πέταγε σπίθες, έκανε κρότους, και αυτά σὰ νὰ θέλανε νὰ συνοδεύσουν τὸ τραγουδι τής γέννησης του Χριστού.

Στο νοῦ μου έμένα πάλι ήλθε ο έρημος μύλος! . . . Μὰ γιατί εύρισκα κάποια, κάποια όμοιότητα νὰ είχα με αυτό τὸ χτίριο τὸ έρημο; . . . Μέσα του χόρευε ο άνεμος, στα σκοτεινά . . .

Τὸ κρασί αντί νὰ μου δώση εύθυμία μου δυνάμωσε τή μελαγχολία. ένῶ ο Άνδρέας τραγουδούσε, είχε βάλει στή γραμμή όσα τραγούδια ήξερε.

— Έχεις τίποτα; . . . Μὴ σε ένοχλεί ή φωνή μου; με ρώτησε σταματώντας ένα τραγουδι παλαιό, που κάποτε είχα άκούσει σε περασμένα χρόνια νὰ τὸ τραγουδᾶ ή μητέρα μου.

— Όχι, όχι! . . . του είπα.

Ήθελα νὰ χαίρεται, νὰ χαίρεται όπως ήθελα κι' εγώ νὰ χαρῶ! Άλλά πως;

Ήπια, ήπια. Δέν κατώρθωσα όμως άλλο παρα νὰ ζαλισθῶ. Θέλησα άέρα έπειτα και βγήκα έξω στο μικρὸ δῶμα.

αυτό είναι και το καλόν. Διότι ποῖον τὸ ὄφελος ἂν ὁ σκώληξ ἀναπτύσσεται εἰς ὑπερσκώληκα καὶ τοῦτος πάλιν εἰς ἐγθύν, μὲ ὄλον τοῦτο ὁμως ἐξακολουθεῖ νὰ ζῆ ὑπὸ τὰς ἰδίας πενιχρὰς ζωϊκὰς ὀργανικὰς συνθήκας; Καὶ τί εἶδος εἶναι αὐτὸ τὸ ὑπέροτερον γένος, διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐνθουσιαζόμεθα; Μήπως θὰ μᾶς φυτρώσουν πτέρυγες; Ἡ θάποκτήσωμεν κεφαλὰς γιγάντων; Ἡ θὰ γίνῃ ὁ ὀργανισμὸς μας

κειται μᾶλλον περὶ τούτου: ὅτι ἡ ὀργανικὴ πρόοδος ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπεροργανικὴν εἶναι τόσον μικρά, ὥστε δύναται νὰ μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν παρατήρησίν μας.

περιπλοκώτερος παρ' ὅσον εἶναι; Ὅχι, ὁ πόθος μας δὲν εἶναι νὰ γίνωμεν ὑπεράνθρωπα κ' ἐν τούτοις ἡμικτηνωδῶς ζῶντα πλάσματα, ἀλλὰ ἡ ἀνθρώπινος «κοιλὰς τοῦ κλαυθμῶνος» νὰ μεταμορφωθῇ, ὅχι βέβαια εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ εἰς νέον ἀνώτερον κόσμον, εἰς βασιλείον τῆς ὠραιότητος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀγάπης, ὅπου νὰ δύναται ἡ ζωὴ νὰ ἐκτυλίσσει εὐγενεστέρα καὶ πλέον ἀδέσμευτος. Καὶ αὕτη εἶναι μία προσπάθεια, ποῦ δίδει εἰς τὴν ὑπαρξίν ὑψηλότερον νόημα, σκοπὸν καὶ οὐσίαν, παρόσον ὁ πόθος τοῦ ὑπεράνθρωπου.

(Ἐπεται συνέχεια)

(Μετάφρασις Χ.)

ΚΛΕΦΤΡΑ ΑΠ' ΑΓΑΠΗ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΥΠΟ ΧΑΪΖΕ

ΕΔΩ καὶ ὀχτὼ μέρες ἔκανε τόσον ἔμορφον καιρὸ κί' ἡ μικροῦλα μου δὲν εἶχε βγῆ ἀκόμη νὰ πάρῃ καθαρὸν ἀέρα. Τῆς βάζω ἐγὼ τὸ πανωφοράκι της, τῆς φορῶ τὸ βελουδένιο της κοῦκο καὶ πηγαίνω μαζί της ὅξω νὰ δῆ καὶ αὐτὸ τὸ τσαμένο μου τὰ μεγάλα καὶ πλουσιοστολισμένα μαγαζιά! Ἐμπρὸς σ' ἓνα ἀπ' αὐτὰ ποῦ πουλοῦν τὰ παιδιάτικα παιχνίδια σταματᾷ καὶ δὲ θέλει νὰ τὸ κουνήσῃ ἀπὸ κεί. Μὲ τὸ χεράκι του μοῦ δείχνει μ' ἐπιμονὴ στὴ μὸστρα μέσα μιὰ μεγάλη κοῦκλα μὲ μακρὰ σγουρὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ μ' ἓνα πλούσιο μεταξωτὸ φόρεμα. ἓνα ἀληθινὸ ἀριστούργημα. «Κορίτσι μου, τῆς λέγω, αὕτη ἡ κοῦκλα εἶναι πάρα πολὺ ἔμορφη γιὰ μᾶς, αὐτὲς οἱ κοῦκλες, παιδί μου, εἶναι γιὰ τῆς πριγκηπέσσης». Ἀλλὰ ποῦ νὰ ξεκολλήσῃ, ἀπὸ κεί; Καὶ σὰ νὰ μὴν ἄκουε τί τῆς ἔλεγα, μοῦ ἐπαναλάβαινε πάντοτε: «Πάρε μου, μητέρα μου, τὴν κοῦκλα». Τὴν σέρνω μαζί μου μέσα στὸ μεγάλο αὐτὸ κατάστημα καὶ τῆς ἀγοράζω μιὰ νοστιμουλά κουκλίτσα, ποῦ καὶ αὕτη εἶχε τὰ ἴδια ἔμορφα φυσικὰ μαλλιά. Ἀλλ' οὔτε νὰ τὴν κυττάξῃ

ἤθελε, τὸ πεισματάρικο, λὲς καὶ ἦσαν μαγευμένα τὰ ματάκια του, ποῦ δὲν ξεκολλοῦσαν ἀπὸ τὴ μεγάλη τὴν κοῦκλα. Ἐπὶ τέλους ἔχασα τὴν ὑπομονή μου καὶ παίρνοντας τὴν εἰς τὰ χέρια τὴν φέρνω στὸ σπῆτι πίσω. Οὔτε καὶ ὄξω ὁμως ἔπαυσε νὰ ὀνειρεύεται τὴν πριγκηπέσση μὲ τὸ θαλασσὶ τὸ φόρεμα. Τὸ ἴδιο βράδυ μ' ἄρρωσταίνει τὰ μαγουλάκια του πῆραν ἀπὸ τὴ ζέστη τὸ χρῶμα τοῦ κόκκινου τριαντάφυλλου· τὰ ματάκια του μένουν ἀκίνητα καὶ τὰ μικρὰ χεράκια του ποῦ βγάζουν φωτιὲς μὲ πιάνουν σπασμωδικὰ ποῦ μοῦ λέγει πάντοτε: «Ποῦνε ἡ μεγάλη κοῦκλα, μητέρα μου;» Δὲν μπόρεσα πιά νὰ βαστάξω καὶ ἔτρεξα ἀμέσως στὸ κατάστημα, ὅπου εἶχαμε ἰδεῖ αὐτὸ τὸ ἀριστούργημα. «Πόσο κοστίζει;» ῥωτῶ τὸ κορίτσι τοῦ μαγαζιοῦ. «Πέντε τάλληρα», μοῦ ἀπαντᾷ καὶ πηγαίνει καὶ μοῦ φέρνει ἀπὸ τὴ μὸστρα τὴν κοῦκλα, γιατί ἐνόμισε πὼς κάποιος ἀφεντικὸ μ' εἶχε στείλει. Δὲν εἶχα πιά παρὰ ἓνα τάλληρο ὄλο, ὄλο. Τὸ καὶ τό, τῆς λέγω, τὸ παιδί μου εἶναι ἄρρωστο καὶ μπορεῖ νὰ μοῦ πάθῃ τὸ χρυσὸ μου, ἂν δὲν τοῦ πάγω τὴν κοῦκλα. Νὰ καὶ ζυγώνει

καὶ ὁ καταστηματοάρχης. Ἰοῦ προτείνω νὰ τοῦ δώσω ἓνα τάλληρο ἀπέναντι καὶ τ' ἄλλα τέσσαρα νὰ τοῦ τὰ δώσω σὲ δυὸ μῆνες μέσα. Αὐτὸς ὄχι μόνον τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ, ἀλλὰ καὶ μ' ἀποπῆρε πολὺ πρόστυχα, ἀφοῦ κατήντησε μάλιστα νὰ μοῦ πῆ μὲ τὸν ἀπότομο τρόπο νὰ τοῦ ἀδειάσω τὴ γωνιά ὅσο μπορῶ πιὸ γρήγορα, γιατί μαζεύονται οἱ μυῖγες καὶ τοῦ ἐμποδίζω τοὺς καλοὺς του πελάτες. Αὐτὸς ὁ τρόπος του τόσο πολὺ κακὸ μοῦ ἔκαμε ποῦ χωρὶς ἄλλο θὰ τοῦ ἔβγαζα τὰ μάτια ἂν εἴμασθε μόνοι μας.

Τὸ κατάστημα σὲ μια στιγμὴ εἶχε γεμίσει ἀπὸ ἀγοραστὰς, ὅσο δὲν μπορούσε κανεὶς νὰ κουνηθῇ ἐκεῖ μέσα. Αὕτη λοιπὸν καὶ ἐγὼ τὴ στιγμὴ νομίζοντας, πὼς κανεὶς δὲ θὰ μ' ἔβλεπε, τραβῶ σιγά, σιγὰ μὲ

τρόπο τὴν κοῦκλα ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ βάζοντας τὴν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πανωφορί μου, τρέχω ἔξω ὅσο πιὸ σβέλτα μπορούσαν τὰ πόδια μου νὰ τὰ καταφέρουν. Δὲν εἶχα ἀκόμη φθάσει στὴ πρώτη γωνιά, ποῦ ἀκούω ἀπὸ πίσω μου φωνὲς καὶ τρεχάματα. Φυσικὰ μ' ἐπίασαν, μ' ἔφαξαν, καὶ μ' ὅσα καὶ ἂν τοὺς ἔλεγα πὼς εἶχα ἀφήσει τὸ τάλληρο ἀπάνω στὸ τραπέζι καὶ χωρὶς ἄλλο καὶ τ' ἄλλα θὰ τὰ πληρώσω λίγα, λίγα ἀπὸ τὸν μισθὸν μου, μ' ἔσυραν τὴ δυστυχισμένη στὴν ἀστυνομία καὶ τώρα εἶμαι ἀναγκασμένη νὰ μείνω πέντε ὀλόκληρες ἡμέρες σὰν μιὰ κλέφτρα μαζί μὲ τῆς πιὸ χειρότερες κακοῦργες καὶ νὰ μὴ μπορῶ οὔτ' αὐτὲς τῆς Χριστουγενιάρτικες ἡμέρες νὰ περιποιηθῶ ὅπως πρέπει τὸ χρυσὸ μου καὶ ἄρρωστο κοριτσάκι, τὸ μονάκριβό μου.

(Μετάφρασις Μ. ΛΙΣΜΑΝΗ)

ΥΜΝΟΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΝ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΝ

Στὸ δρόμο, ποῦ τὸ πλῆθος τρέχει ἀδιάφορο
γιὰ κάθε ὥραϊο, ἀγάλια ἐπερπατοῦσες
ἔμοιαζες σὰ νὰ σὲ ἔφωνε πνοή
καὶ τίποτα σὰ νὰ μὴν ἔμισοῦσες.

Τὸ βῆμά σου ἀλαφρὸ σὰν ἀπολύτρωση
κί' ἡ ὄψη σου ὀλόασπρη σὰν κρῖνο,
κί' ἔπεφτε ἡ λάμψη τῆς ματιῶς κί' ἐφάνταζε
τὸ γαληνὸ χαμόγελό σου ἐκεῖνο!

Ἐνας Ἱερὸς κάποιος θρησκείας ἀπόκοσμης
ἢ ἀπὸ τοῦ Βελασκὲζ τὸ θεῖο χρωστήρα
ζωγραφισμένος Ἀνδαλούσιος ἄρχοντας
πρόβαινες μεσ' τὴν ἀνθρωποπλημμύρα...

Στὸν πολυθρόμβο τὸ δρόμο ἓνα προῶ σ' ἀντίκρουσα,
ὄραμα θεῖο, αἶλο τῆς ἀγιωσύνης,
καὶ στὴν ψυχὴ μου ἀπόμεινες σὰν εἶδωλο
μιᾶς αἰθερίας, ὀνειρευτῆς Γαλήνης...

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΣΑΛΩΜΗ

Στὸ ἀγαλματένιο τῆς κορμὶ τὰ μάτια τοὺς καρφώνουν,
 ποῦ σὶὸ χορὸ τὸ μαιρικὸ σὰν φεῖδι κυματίζει
 καὶ τόσον εἶνε γρήγορη καὶ τόσο εἶναι ἀλαφρή,
 ποῦ σὶὸν ἀγέρα στέκεται, σὶὸ χῶμα δὲν ἀγγίζει.

Σὰν τὰ λευκὰ τὰ σύγνεφα ποῦ τὰ ροδίζει ὁ ἥλιος
 τὸ μεταξέσιο δέρμα τῆς, ποῦ κάτω του κυλᾷ
 τὸ ἄλικον αἷμα ἀράθυμον, ἀπὸ καὶ πορφυρώνει
 τὰ χεῖλι τῆς, τὰ μάγουλα, τὰ κάλλη τὰ κρυφά.

Τίποτα δὲν ἀκούγεται, μόνο τὸ ἀναφερμά τῆς
 ποῦ πλούσιαι σιγήθαι δείχνει τοὺς γιομάτια ἀπὸ ἠδονή!
 καρδιά δὲ θάχες, Γιουχανᾶ, γιὰ νὰ ρογγηθῆς νὰ σφίξις
 τὸ ραῖο αὐτὸ κορμὶ,

Ἔποιν τρελλή ἀπ' τὸν ἔρωτα σοῦ πρόσφερε ἡ Σαλώμη,
 ἢ πειὸ γλυκεῖα, ἢ πειὸ ὠμορφη γυναῖκα, ἢ πειὸ θερμὴ
 καρδιά δὲ θάχες, Γιουχανᾶ, γιὰ νὰ καταφρονέσης
 τῆς ὠμορφῆς ἀρχόντισσας τὸ ἠδονικὸ κορμὶ.

Τίποτα δὲν ἀκούγεται μέσ' τῆ μεγάλης σάλα
 καὶ τὴν ἀνάσα τοὺς κρατοῦν κυτιώντας τῆ Σαλώμη
 ποῦ χόρευε, ποῦ χόρευε κ' ὄλο χορεύει ἀκόμη.

Ἄρθος ὁ Ἡρώδης κύτταζε καὶ μεθυσμένος κράζει
 σὲ μιὰ στιγμή ἐνθουσιασμοῦ: «Σαλώμη, ζήτησέ μου
 ὅποιο κ' ἂν θέλῃς χάρισμα τὸ λόγο μου σοῦ δίνω
 πῶς ὄ,τι πῆς θεὸ νὰ γενῆ, Σαλώμη, ζήτησέ μου».

Θυάμβου ἀφίνει αὐτὴ φωνὴ καὶ κράζει σὶὸν Ἡρώδη:
 «Τοῦ Γιουχανᾶ τὴν κεφαλὴ γυρεύω, βασιλιᾶ,
 σὰν τὴν πορφύρα ποῦ φορεῖς κόκκινο πῶχει ἀχεῖλι,
 σὰν τοῦ κοράκου τὸ φτεροῦ πῶχει μαῦρα μαλλιά.»

Στὴν ἴδια σάλα φέρνει τῆς τὸ χάρισμα ἓνας σκλάβος
 καρφώνοντας τὰ μάτια τῆς ἀπάνω στὴ μορφή
 ὅπου ἡ γαλήνη ἀπλώθηκε, σὶὸ πρόσωπό του ἀπάνω
 τὰ μάτια τῆς καρφώνοντας ἐκείνη εἶσι μιλεῖ:

«Γιατὶ νὰ ζῆς; Τοῦ ἥλιου τὸ φῶς γιατί τάχα νὰ βλέπεις
 καὶ τὸ τραγοῦδι τῶν πουλιῶν ἐσὺ γιατί νὰκοῦς,
 ἀφοῦ γιὰ μὲ ποῦ πειὸ ὠμορφη ἀπ' ὅλα τοὺς μὲ πλάσανε
 νὰ ροιώσης δὲν ἐμπόρεσες τοῦ πόθου τοὺς παλμούς;»

ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΛΑΚΟΒΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΚΙΑΒΕΛΗΣ

Α

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ο Νικόλαος Μακιαβέλης ἐγεννήθη εἰς τὴν Φλωρεντίαν, τὴν 9 Μαΐου 1469, ἀπὸ μίαν οἰκογένειαν τῆς ὁποίας οἱ πρόγονοι εἶχαν καταλάβει τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις τῆς δημοκρατίας. Δυστυχῶς οἱ πόροι του δὲν ἀνταπεκρίνοντο μὲ τὴν τάξιν τῶν δεσποτῶν τοῦ Monte-Spertoli ἀπὸ τοὺς ὁποίους κατήγετο καὶ δι' αὐτὸ πάντοτε ἢ ἐπιβράδυνσις τῶν μισθῶν του κατὰ τοὺς καιροὺς τῆς πρεσβείας του καθίστατο δι' αὐτὸν ἄμεσος αἰτία στενοχωριῶν χρηματικῶν. Ἄλλ' ἡ Φλωρεντία, κατὰ τὸν ἔνδοξον ἐκεῖνον αἰῶνα, παρείχε ποικίλα μέσα βοθητῶν εἰς τὰ τέκνα της, ἀκόμη καὶ πτωχά. Πλουτισθεῖσα ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀνατολῆς ἐγένετο ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν ἤρχοντο ἀπὸ παντοῦ διὰ νὰ προμηθευθῶν πλούσια ὑφάσματα, πολυτίμους λίθους καὶ σπανίους τάπητας. Οἱ Μεδικοί, τῶν ὁποίων ἡ φιλοδοξία περιοριζέτο ἀκόμη εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς δόξης τῆς πατρίδος των, εἶχον ὑφάνει διὰ τὴν Φλωρεντίαν ἡμέρας εὐημερίας καὶ εὐτυχίας. Ἡ τάξις καὶ ἡ εἰρήνη πράγματα σπάνια διὰ τὴν Χερσονήσον, ἐβασίλευαν ἐπ' ὠφελεία καὶ πρὸς ἰκανοποίησιν ὄλων. Ὁ Cosmo dei Medici ἀπέθανε ἀφοῦ ἔδωκε πᾶν περὶ τὰ τριάκοντα δύο ἑκατομμύρια πρὸς καλλωπισμὸν τῆς Φλωρεντίας, ζῶν ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης αὐτὸς καὶ ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ νυμφεῖ τὰ τέκνα του μὲ πλουσίους ἐμπόρους.

Ὁ Λαυρέντιος ὁ Μεγαλοπρεπής, ἄξιος διάδοχος τοῦ Κόσμου, ὑποδέχεται τοὺς ἐκδιωχθέντας ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἕλληνας καὶ καταστρέφεται κτιζῶν παλάτια καὶ ἀγοράζων ἔργα τέχνης.

Παντοῦ ἀνοίγει βιβλιοθήκας καὶ Πανεπιστήμια : ἡ Φλωρεντία, νέαι Ἀθήναι, παρίσταται εἰς ὀμηγύρεις πλατωνικῶν. Ὁ νέος Μακιαβέλης θὰ ἐπωφελήθη ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ὄχι τόσοσόν ὅσον θὰ φαντάζεται κανεὶς, διότι δὲν ἐξέμαθε τὰ ἑλληνικὰ ποτὲ καὶ δὲν ἔγινε κάτοχος τῆς Λατινικῆς παρὰ ἀρκετὰ ἄργα.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς τῆς μεγαλοπρεπείας ἐπαρουσιάσθησαν συμπτώματα παρακμῆς καὶ ἐπαναστάσεως, τὰ ὅποια δὲν διέφυγον τὸ πνεῦμα του. Οἱ Φλωρεντινοὶ πρὸ τῆς ἀποκλειστικῆς δυνάμεως τῶν Μεδίκων, δυνάμεως ἧτις μοιραίως ἔφερε εἰς τὴν τυραννίαν, ὀνειρεύοντο ἕνα ἰδεῶδες δημοκρατίας. Ἡ δημοκρατία δὲν ὑφίστατο παρὰ ψιλῶ ὀνόματι. Ἀρκετοὶ πολῖται ἐπεθύμουν ὀλοψύχως ἡ ὀνομασία νὰ ἀντεπεκρίνετο εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἐκτὸς τούτου ἄλλο θέμα φιλονεικῶν ἦτο ἡ φιλοδοξία τῆς παπυσύνης εἰς τὸ νὰ ἐνώσῃ τὸ πρόσκαιρον εἰς τὸ πνευματικόν. Αἱ δύο αὐτὰ αἰτίαι ἔφερον τὴν συνομωσίαν τοῦ Pazzi, ἡ ὁποία ἐστοίχησε τὴν ζωὴν τοῦ Ἰουλιανοῦ τῶν Μεδίκων (1478).

Μετὰ δεκαπέντε ἔτη ἡ προφητικὴ φωνὴ τοῦ Σαβοναρόλε ἠκούετο καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν : «ὦ Ἰταλία ! ὦ Ρώμη ! ἀνέκραξε, οἱ Βάρβαροι ἔρχονται πεινασμένοι ὡς λέοντες ! » Ἡ Φλωρεντία τότε εἶχε διαιρεθεῖ εἰς δύο στρατόπεδα : τοῖς *agnati*, ἡ τοὺς νέους εὐγενεῖς, καὶ τοὺς *frateschi*, τοὺς φίλους τοῦ πλήθους, ὀδηγουμένους ὑπὸ τοῦ περιφήμου μοναχοῦ. Ἦτο ἡ ἰδίᾳ παλαιὰ πάλη τῆς ἐλευθερίας ἐναντίον τοῦ δεσποτισμοῦ, τῆς ἠθικῆς ἐναντίον τῆς ἀκολασίας. Ὁ Πέτρος ὁ Β', υἱὸς τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, παρουσίαζε τῇ ἀληθείᾳ

πολλὰ ἐλαττώματα διὰ νὰ μὴ εὕρη χάριν ἀπὸ τὸν μανιῶδη δομινικανόν. Πραγματικῶς, ὀλίγον ἄργότερον, κατὰ τὸ 1494, ὁ Κάρολος VIII τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν στρατιωτικόν του περίπατον εἰς Νεάπολιν, διήρχετο ἐκ Φλωρεντίας καὶ οἱ Μεδικοί ἐξεδιώκοντο τῆς πόλεως.

Ὁ μέλλον λοιπὸν συγγραφεὺς τοῦ «Πρίγκηπος» Μακιαβέλης εἰς ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν διαμορφοῦται ἡ διάνοια παρευρέθη συγχρόνως εἰς πολιτικὰς μάχας τῆς πατρίδος του, εἰς τὴν παντοδυναμίαν ἑνὸς ἰσχυροῦ ἄρχοντος, εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ ξένου, εἰς τὴν φιλοδοξίαν αὐθάδειαν τῶν παπῶν, εἰς τὴν ἔξαρσιν τῶν τεχνῶν ἐκνευρίζουσιν τὴν ἀνδρικήν ἰσχύν. Τὸ ἔργον του ἀνταποκρίνεται τελείως μὲ τὴν εἰκόνα αὐτὴν τῆς ἱστορίας τῆς Φλωρεντίας. Πολιτικῶς, γίνεται δημοκράτης πατριώτης, μεταχειρίζεται ὅλας του τὰς δυνάμεις εἰς τὸν σχηματισμὸν ἑνὸς ἐθνικοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ ἐναντίον τῶν παπῶν, βλέπει εἰς τὸν καθολικισμὸν μίαν αἰτίαν ἐξασθενίσεως, τὴν ὁποίαν ἡ καλλιέργεια τῶν καλῶν τεχνῶν ἐνδυναμώνει. Κατὰ τὸ ἔτος 1498, ὁπότε ὁ Σαβοναρόλε ἀνήρχετο ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ὁ Μακιαβέλης ἔγινε γραμματεὺς τῆς δημοκρατίας ἧτις προεκκήρυχθη μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Πέτρου τοῦ Β'. Ὁλόκληρος αὐτὴ ἡ περίοδος τῆς ζωῆς του ἀφιερῶται εἰς τὰς ὑποθέσεις καὶ εἰς τὰς διαφόρους ἀποστολάς εἰς τὰς ὁποίας διετάχθη.

Μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαβάσεως τοῦ Καρόλου Η' διὰ τῆς Ἰταλίας, ἡ πολιτικὴ τῆς Χερσονήσου ἔγινε ἡ μόνη δύναμις της. Ἡ εὐτυχία κάθε πριγκηπάτου συνίστατο εἰς τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴν πανουργίαν τῶν ἀπεσταλμένων εἰς τὰς διαφόρους δυνάμεις, αἰτινες διαδοχικῶς τὰ ἔσυρον ὀπισθέντων. Ὁ Μακιαβέλης ἔπαιξε καὶ αὐτὸς αὐτὸν τὸν ρόλον τοῦ τελείου κυρίου κατὰ τὰς εἴκοσι τρεῖς ἀποστολάς, τὰς ὁποίας ἔκαμε εἴτε εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας, εἴτε εἰς αὐτὴν τῆς Ρώμης εἰς τὸν Καίσαρα Βοργιανὴν ἢ τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανόν. Ὡς ἀνὴρ τῆς Ἀναγεννήσεως, ὁ ὁποῖος ἐνδιαφέρεται ἐξ ἴσου διὰ πράγματα τελείως

ἀντίθετα, ἀνεκουφίζετο ἀπὸ τὰς κουραστικὰς αὐτὰς ἐνασχολήσεις, διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ θεάτρου.

Τὸ πρῶτον του δοκίμιον ἦτο τὸ «Decennale primo», ἱστορία εἰς στίχους τῆς Ἰταλίας τοῦ 1494 μέχρι τοῦ 1504, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν ἄργότερον ὁ «Χρυσὸς Ὄνος» καὶ τὰ «Ἄσματα τῆς Ἀπόκρεω».

Προτοῦ νὰ γράψῃ τὸ «Belphégor», τὸ ἀστεῖον διήγημα ποῦ τοῦ ἐνέπνευσε ὁ La Fontaine, ἔδωκε δύο κωμωδίας, τὴν «Clizia» καὶ τὸν «Μανδραγόραν» συγγραφέντα κατὰ τὸ 1504. Σοβαρὰ γεγονότα ὁμως ἐτάραξαν ἐκ νέου τὴν Φλωρεντίαν, θέτοντα τέλος εἰς τὸ διπλωματικὸν στάδιον τοῦ Μακιαβέλη, καὶ ὠθήσαντα αὐτὸν καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὰ γράμματα. Πολλοὶ δυσανεστοιμένοι ἐναντίον τῆς δημοκρατίας ἐζήτουν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εὐτυχικοῦ κειροῦ τῶν Μεδίκων. Ἐξωτερικαὶ περιστάσεις τοὺς ἐβοήθησαν. Ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰουλίου Β' ὅπως ἐκδιώξῃ τοὺς βαρβάρους πέραν τῶν ὁρέων. Ὁ Φερδινάνδος ὁ Καθολικός, ὁ Μαξιμιλιανός, ἡ Βενετικὴ Δημοκρατία καὶ οἱ Ἕλβετοὶ, ὑπερήφανοι διὰ τὸν τίτλον τῶν Ἵπερασπιστῶν τῆς Ἁγίας Ἐδρας, ἐβοήθουν τὸν πάπαν, ἀναμένοντες νὰ ἐγκατασταθῶν εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Μιλᾶνον ἀντὶ τοῦ Λουδοβίκου ΙΒ'. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ κατώρθωσαν μ' ὄλην τὴν νίκην τοῦ Gaston de Foix εἰς τὴν Ραβένναν κατὰ τὸ 1512. Ὁ πάπας διατηρῶν μῖσος ἐναντίον τῶν Φλωρεντινῶν διότι ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας, ἐβοήθησε τοὺς δυσανεστοιμένους οἵτινες ἔφεραν τοὺς Μεδίκους ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἠνωμένων στρατῶν.

Ἡ πτώσις τῆς δημοκρατίας ἔφερε καὶ τὴν τοῦ Μακιαβέλη ἐσθύσθη ἀπὸ τὸν πίνακα τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους. Ἐκτὸς τούτου ἡ εὐνοιά του πρὸς τὴν μερίδα τοῦ πλήθους τὸν ἔκαμε ὑποπτον ἀναμίξεως εἰς μίαν συνομωσίαν. Συλληφθεὶς καὶ βασανισθεὶς ἀπεσύρθη μακρὰν τῆς Φλωρεντίας εἰς μίαν μικρὰν του ἰδιοκτησίαν εἰς τὸ Σαν -

πολιτειακῆς διαπλάσεως, περνᾷ ἀπὸ τὸν ἀριστοκρατικὸν τρόπον τοῦ κυβερνᾶν εἰς τὸν δημοκρατικώτερον, συμφωνότερον μὲ τὴν οικονομικὴν μεταμόρφωσιν, ποῦ συντελεῖται μὲ γιγάντια βήματα. Φυσικὸς λοιπὸν εἶναι ὁ ἐπίμονος ἀγὼν μεταξὺ τῶν δύο πνευματικῶν καὶ οικονομικῶν ρευμάτων καὶ μέσα σ' αὐτὸν δὲν ξεχνοῦν καὶ ἓνα σημαντικὸ ὄπλο. . . τὸ σχολεῖο! ποῖος θὰ μείνῃ ὁ κύριος τοῦ σχολείου *der Kampf um die Schule!* Ὁ ἀγὼν γιὰ τὸ σχολεῖο! Συντηρητικοὶ καὶ κέντρον (καθολικὸν) ἀπ' ἐδῶ, φιλελεύθεροι καὶ κυρίως σοσιαλισταὶ ἀπ' ἐκεῖ. Καὶ αἱ δύο τάξεις ζητοῦν νὰ ἐπηρεάσουν τὸ σχολεῖο! Πρὸ τινων μηνῶν π. χ. ἐν Πρωσίᾳ ἐματαιώθη ἡ ψήφισις ἐνὸς νομοσχεδίου περὶ ἐπαγγελματικῶν σχολῶν συμπληρωτικῶν (*Fortbildungsschule*) διότι τὸ κέντρον (οἱ καθολικοὶ) ἤθελαν 2 ἢ 3 ὥρας διδασκαλίας θρησκευτικῶν, ὁ Ὑπουργὸς δὲν ἤθελε καμμίαν ἢ μόνον μίαν καὶ ἔτσι τὸ νομοσχέδιον ἐρρίφθη εἰς τὸ καλάθιον τῶν ἀχρήστων! Πρόκειται περὶ τῆς πνευματικῆς διευθύνσεως ποῦ θὰ λάβουν αἱ προσεχεῖς γενεαί, αἱ κυρίαρχοι τοῦ μέλλοντος, περὶ τοῦ ἐὰν καὶ αὐταὶ θὰ πλησιάζουν (νὰ ταυτίζωνται εἶνε ἀδύνατον) εἰς τὸν τρόπον τῆς σκέψεως μὲ τοὺς συντηρητικούς, τοὺς ὀπισθοδρομικούς, τοὺς κληρικούς ἢ μὲ τὰς νεωτέρας πραγματικὰς ἀνθρωπιστικὰς ιδέας. Μὲ τὸ σχολεῖον ζητοῦν λοιπὸν νὰ ἐπηρεάσουν τὸν ἀγῶνα τοῦ παλαιοῦ πρὸς τὸ νέον!

Βλέπομεν δηλ. καὶ ἐκεῖ — ὅπως καὶ ἐδῶ — νὰ ὑπάρχουν οἱ πιστεύοντες — καὶ εἰς τοῦτο καταλήγουν, ἐννοεῖται, ὁρμώμενοι ἀπὸ συμφέροντα — ὅτι: μποροῦν καὶ πρέπει νὰ μείνουν κολλημένοι στὰς παραδόσεις! Μὲ τὴν διαφοράν ὅτι αὐτοὶ τοῦλάχιστον ζητοῦν νὰ μείνουν εἰς τὸ ἄμεσον παρελθόν, ἡμεῖς δὲ ζητοῦμεν νὰ γυρίσωμεν δύο χιλιάδες χρόνια πίσω!

Καὶ ἐπειδὴ σήμερα αὐτοὶ οἱ συντηρητικοὶ καὶ οἱ καθολικοὶ ἔχουν τὴν ἐξουσία στὰ χέρια τους ἐν Γερμανίᾳ, δι' αὐτὸ οἱ ἄλλοι φιλελεύθεροι καὶ σοσιαλισταὶ οὔτε ν' ἀκούσουν κἄν θέλουν περὶ πολιτειακῆς καὶ οικονομικῆς διδασκαλίας στὰ σχολεῖα! Καὶ δὲν

ἔχουν ἄδικο. Γνωρίζουν δὲ πολὺ καλὰ τί σημαίνει ἐπέμβασις τῆς γραφειοκρατικῆς ἱεραρχίας! Τὰ ἴδια καὶ εἰς τὸ Βέλγιον! Ἄγῶν δηλαδὴ μεταξὺ τῶν κρατούντων κληρικοφρόνων καὶ φιλελευθέρων — σοσιαλιστῶν διὰ τὸ σχολεῖον.

Φαίνεται ὅτι τοιαῦτα σοβαρὰ ζητήματα ἀνθρωπιστικά, κοινωνικά, ὅπως εἶναι κυρίως τὰ τῆς λαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως, εἶναι προωρισμένα νὰ λύουν τὰ μικρὰ ἐκεῖνα κράτη ποῦ, μακρὰν ἀπὸ τὸν λυσιπώδη οικονομικὸν ἀγῶνα εἰς τὸν ὁποῖον περιεπλάκησαν τὰ μεγάλα, μακρὰν ἀπὸ κάθε μεγαλομανίαν ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἐφαρμόζουν τὸ «λάθε βιώσας» φαινομενικῶς, διὰ νὰ ζήσουν πραγματικῶς, νὰ ζήσουν ἀφοσιωμένα εἰς τὸν εὐγενῆ προορισμὸν ποῦ ἐπιδιώκει νὰ δημιουργήσῃ εὐτυχῶς, ἐλεύθερον ψυχικῶς καὶ σωματικῶς πολίτην. Καὶ δι' αὐτὸ βλέπομεν ὅτι σ' αὐτὴν τὴν σταδιοδρομίαν πρωτοστατοῦν κράτη, ὅπως ἡ Ἑλβετία, ἡ Δανία, ἡ Σουηδία, ἡ Νορβηγία καὶ ἡ Ὀλλανδία. Καὶ τὸ ζήτημά μας λοιπὸν τῆς παροχῆς εἰς τὸν πολίτην στοιχείων οικονομικῆς καὶ πολιτειακῆς μορφώσεως, ἓνα κράτος ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἔλυσε καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου. Ἡ Ὀλλανδία! Οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ πρώτην φορὰν εἰσήγαγον εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν λαϊκῶν σχολείων τὸ μάθημα τῆς διδασκαλίας περὶ πολιτείας. Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους Ὀλλανδοὺς πολιτικούς, ὁ Thorbecke, πρῶτον καθηγητῆς τῆς Πολιτ. Οἰκονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Leiden, εἰσήγαγεν αὐτὴν τὴν σχολικὴν μεταρρύθμισιν. Ὅπως ἔλεγεν, ἓνα κράτος δὲν ἐνδιαφέρεται μόνον νὰ διδῇ οικονομικὰς γνώσεις εἰς τὰ τέκνα τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἀλλ' ὅτι εἶναι μεγαλυτέρας σημασίας νὰ δίδωνται τοιαῦται γνώσεις διὰ τῶν δημοτικῶν σχολείων εἰς τὰ παιδιά τῶν λαϊκῶν τάξεων. Χάριν καλυτέρας διδασκαλίας εἰσήχθη εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἡ διδασκαλία περὶ κράτους εἰς δύο χωριστὰ μαθήματα: 1) Διδασκαλία: οικονομικῆς καὶ τὸ 2ον) πολιτειακῆς τάξης. Δι' ἕκαστον τῶν μαθημάτων αὐτῶν κατ' ἀρχὰς ὠρίσθη μία ὥρα καθ' ἑβδομάδα εἰς τὰς δύο ἀνωτέρας τάξεις· κατόπιν

ὁμως ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλας τάξεις καὶ εἰς μεγαλυτέρον ἀριθμὸν ὥρων. Οὕτω λοιπὸν ὁ μικρὸς Ὀλλανδός, ὅταν ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σχολεῖον τοῦ ἔχει γενικὰς πρακτικὰς γνώσεις ἀπὸ τὴν ἐμπορικὴν, βιομηχανικὴν καὶ γεωργικὴν ἐξέλιξιν τῆς πατρίδος του, καὶ ξένων χωρῶν, γνωρίζει τὸ πνεῦμα τοῦ τόπου, ἔχει τοῦλάχιστον στοιχεῖα πολιτειακοῦ δικαίου, ἔχει ἀκούσει ἤδη περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου, τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, μὲ δύο λέξεις ἔχει μερικὰ ἐφόδια γνώσεων ἀπαραιτήτων εἰς ἓνα πολίτην ἐλεύθερου Κράτους, ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται ἀμέσως μετὰ τὸ σχολεῖον εἰς τὴν βιοπάλην.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ποῦ ἀπέκτησε στὸ σχολεῖον τὸν κάνουν προσεκτικώτερον, τὸν ὠθοῦν νὰ ἐμβυθύνῃ περισσότερο εἰς τὰ τῆς πολιτείας καὶ εἰς τὴν θέσιν του ἀπέναντι τῆς, νὰ φιλοσοφήσῃ ἐπὶ τῆς κρατούσης τάξεως καὶ σύμφωνος μὲ τὰς αὐτοτελεῖς σκέψεις του νὰ διεκδικήσῃ ἐνεργῶς τὰ δικαιώματά του. Ὅσον καὶ ἂν διαφωνοῦν οἱ πολιτιολόγοι μεταξὺ τους, ἓνα μόνον δὲν μπο-

ροῦν ν' ἀμφισβητήσουν ὅτι προορισμὸς πρωτιστος τοῦ κράτους εἶναι ἡ εὐδαιμονία τοῦ πολίτου, νὰ τοῦ δώσῃ κάθε δυνατὴν ὑλικὴν καὶ πνευματικὴν ὑποστήριξιν διὰ νὰ πραγματοποιῆ αὐτὸς ὁ σκοπός. Καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν δύναμιν θὰ τοῦ δώσῃ εἰς τὸ σχολεῖον. Πρέπει νὰ διδασθῶν εἰς τὸ παιδί καὶ τὰ δικαιώματά του ὡς πολίτου καὶ ὡς ἀνθρώπου καὶ τὰ καθήκοντά του ἐπίσης. Νὰ τοῦ δοθῶν στοιχεῖα οικονομικῆς καὶ δὴ πρακτικῆς. Γενικαὶ γνώσεις τοῦ πολιτεύματος καὶ οικονομικῆς πρέπει λοιπὸν νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ σχολείου. Ἄς ἀνοίξωμεν τὰ μάτια τῶν πολλῶν, ἰδίως εἰς ἐκεῖνα τὰ ζητήματα τῆς ζωῆς ποῦ ἀποτελοῦν ὀλόκληρον τὸν βίον κάθε ζῶντος ὀργανισμοῦ, ποῦ ἀποτελοῦν τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ οικονομικά. Καὶ ἅμα γίνῃ αὐτό, τότε θὰ κλείσῃ τὰ αὐτιά του σὲ κάθε ἐκμεταλλεὺτὴν τῆς ἀγνοίας του, διότι θὰ μπορῆ νὰ τὸν πολεμήσῃ, θὰ μπορῆ νὰ παλαίσῃ ἐπιτυχῶς καὶ νὰ ἐπιπλεύσῃ.

Σ. ΚΟΡΩΝΗΣ

ΣΟΝΕΤΤΑ

ΕΣΘΗΡ

Ξεφεύγουνε παρότνες ἀπ' τῆ μεγάλης σάλα
τῶν καλεσμένων οἱ φωνές στοῦ πότου τὴν ὄρμη,
καὶ ἡ Ἐσθῆρ ὀλόγυμνο, λευκὸ σὰν ἀπὸ γάλα,
τοὺς δείχνει τ' ἀλαβάστρινο κι' ὠραῖό της κορμί.

Τὰ μάτια της ἀστράφτουνε — μάτια γλυκά, μεγάλα —
κι' ἐνῶ χορεύει τῆς γλυστρά ἢ μπόλια ποῦ φορεῖ,
ἀκόμα δὲν ἐχόρτασε κι' ὄργια θέλει κι' ἄλλα
στῆς σάρκας τ' ἀνετρίχιασμα νὰ μείνη δὲ μπορεῖ.

Καὶ στοῦ Ἐρμῖο τοῦ ἄρχοντα τὰ στήθεια ἔχει πλαγιάσει,
ποῦ ἀπὸ τῆ μέθη τὴν πολλὴ τὰ χέρια του βαρεῖ,
μὲ κόπον ἀνεσήκωσε γιὰ νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ...

Κι' ἐνῶ μὲ δάρα τὴ φιλεῖ στὸ πορφυρένιο στόμα
καὶ τινε σφίγγει ἀχόρταγα στὴ φλογερὴ ἀγκαλιά,
κεῖνη τοῦ λέγει μὲ φωνὴ στυσμένη: Ἄκόμα, ἀκόμα!

1909

ΖΑΪΡΑ

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

Ἔτσι μὰ μοῖρα σοῖγραφε, σκληρὴ καὶ μαύρη μοῖρα,
χερουβικὴ κι' ὀλόλευκη κι' ἀπάρθρηνη ψυχὴ,
ποῦ ἦσιν ἀγνή σὰν τῶν λευκῶν τῶν λουλουδιῶν τὰ μύρα,
ἐκεῖνος ποῦ λαχτάρησε μὰ ὄνειρευτὴ στιγμῇ,

Τοῦ παραδείσου τῆς χαρᾶς ν' ἀνοίξῃ σου τὴ θύρα
κι' ἀντὶς γιὰ σκλάβα ποῖσouvα στὴ μαύρη φυλακὴ,
σκλάβος δικός σου νὰ γενῆ, θυσία γιὰ σέ, Ζαΐρα,
νὰ σοῦ χαρίσῃ θάνατον ἀντὶς γλυκειὰ ζωὴ.

Ποῖος τῶλεγε τοῦ Ὁρασμὰν τὸ χέρι, ποῦ τὸ στέμμα
κι' ὄλο τὸ βίος του ἐπέταγε στὰ πόδια σου, καλή,
πῶς θὰ ἐβαφόταν μὲ τ' ἀγνὸ καὶ τ' ἀγιασμένο σου αἷμα!

Μὰ νὰ ποῦ εἶδε τ' ἄδικο κι' ἤρθε νὰ κατεβῆτε
μαζὺ στὰ μέρη τ' ἀγνωστα, γιὰ νὰ χαρῆτε κεῖ,
ὅσα ἡ μοῖρα ἀρνῆθηκε στὸν κόσμον νὰ χαρῆτε!

1910

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΜΑΣ

Δημοσθένης Βουτυράς. Ὁ διηγηματογράφος κ. Δημοσθένης Βουτυράς, τοῦ ὁποῦ τὴν

Δημοσθένης Βουτυράς

εἰκόνα δημοσιεύομεν, εἶνε γνωστότατος εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινόν, γράφων ἀπὸ δωδεκαετίας. Ἄνεφάνη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰς σελίδας τοῦ «Περιοδικοῦ μας» καὶ ἔκτοτε ἐξηκολούθησε δημοσιεύων ἀνελλιπῶς εἰς περιοδικὰ καὶ ἑφημερίδας. Τὸ διήγημά του εἶνε ποιητικὸν ὅσω καὶ ἂν βασιζέται ἐπὶ ἀληθινῆς πάντοτε ἐκ τῆς ζωῆς παρατηρήσεως, ἀλλ' ἐκδηλοῦται μὲ τόσην τέχνην ὥστε ἡ παρατήρησις αὐτῆ φθάνει πολυλάκις τὰ ὄρια ποιητικῆς δημιουργίας. Τὸ διήγημά του θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν ἀκόμη ψυχολογικὸν καὶ κάποτε μυστικοπαθές,

ἀποβλέπον εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν μυχιαϊτέρων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀλλὰ πρωτίστως εἶνε ἀληθινὸν περιχλῆσον ἀφθονα στοιχεῖα ζωτικότητος. Ἐκ τῶν πολλῶν διηγημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσεν, ὁ «Λαγκᾶς», ὁ «Κύρ Βολβῆς», τὸ «Παῖδι τῆς βουβῆς», «Τὸ στοιχεῖο», ὁ «Συμβουλευτὴς» καὶ ἄλλα ἀναφέρονται δικαίως ὡς ἐντελῶς ἰδιόμορφοι σελίδες τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

Τοῦ κ. Βουτυρά θὰ δημοσιεύσωμεν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους μεγάλο διήγημα, ἐπίτηδες γραφέν διὰ τὸν «Καλλιτέχνην», τὸν «Φταιστὴν».

Κώστας Δελακοβίας. Ἐκ τῆς χορείας τῶν συνεργατῶν του ὁ «Καλλιτέχνης» μὲ πολλὴν χαρὰν δημοσιεύει τὴν εἰκόνα τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ κ. Κ. Δελακοβίας, τὸν ὁποῖον τὰ πρό τινων μηνῶν δημοσιεύθηκα ποιήματα «Τῆς καρδιᾶς» ἀπεκάλυψαν ἕνα ποιητὴν διὰ τὸν ὁποῖον ἴμμορεῖ νὰ γίνεταῖ ἰδιαίτερα μνεῖα, ὅτι δὲν εἶνε

Κώστας Δελακοβίας

ἀπλοῦς στιχογράφος ἐμπνεόμενος μόνον ἐκ τῶν βιβλίων καὶ ἐκζητῶν λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκτὸς τῆς ἠχολογίας τῶν δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ παραστήσουν τίποτε ἄλλο. Ὁ κ. Δελακοβίας

Ὁ Λόρδος Βύρων
ὁ ἀγαπήσας τὴν Κόρην τῶν Ἀθηνῶν

Ἄλλη εἰκὼν, ὡπὼς τὴν ἐζωγρά-
φισαν οἱ ξένοι περιηγηταί.

Ἡ κόρη τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς
περιηγητάς ζωγράφους

λαον Καρκανίδην ἢ Λικατερίνη τὸν ἀθηναῖον
ἀρχαιολόγον Κυριακὸν Πιττάκην καὶ ἡ Ὁθηρε-

Ἰάκωβος Μπλάκ, ὁ σύζυγος τῆς
Κόρης τῶν Ἀθηνῶν.

σία, ἡ πολυύμνητος Κόρη τῶν Ἀθηνῶν, τὸν
ἄγγλον Ἰάκωβον Μπλάκ.

Ἡ Ἄνις Καρολίνα Μπλάκ.

Ὁ Βύρων, εἰς τὸ ἔκτον ἄσμα τοῦ Δὸν Ζουάν,
ἐξεικονίζει τὸ κάλλος καὶ τῶν τριῶν, μεταφέ-

ρων αὐτὰς νοερῶς, διὰ τῆς φαντασίας καὶ ποιη-
τικῆς ἀδείας, εἰς τὸ σουλτανικὸν χαρμί, τὸ
ὁποῖον περιγράφει. Περὶ τῆς πρώτης, τῆς
Μαριάννας, ἣν ζωγραφίζει ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ντου-
τοῦ», ἀναφέρει, ὅτι ἐφαίνετο ὡς κοιμωμένη
Ἀφροδίτη ἀφαιροῦσα τὸν ὕπνον ἐκείνων, ὅσοι
ἔτυχε νὰ θαμβωθοῦν ἀπὸ τὸ ἐκπαγλὸν χρῶμα
τῶν παρειῶν τῆς, τὸ ἀττικὸν τῆς μέτωπον καὶ
τὴν ἀνταξίαν τῆς σμίλης τοῦ Φειδίου ρίνα
τῆς, τὴν παραβάλλει δὲ πρὸς τὴν λαξευτὴν
καὶ σφριγῶσαν ἐκ ζωῆς μαρμαρίνην Γαλάτειαν
τοῦ Πυγμαλίωνος. Διὰ τὴν δευτερότοκον, εἰς
ἣν δίδει τὸ ὄνομα Κατήγκω, ὅτι ἦτο Γεωρ-

Ἡ Θηρεσία εἰς τὸ γῆράς τῆς.

γιανή, μὲ τὴν μορφήν λευκὴν καὶ ροδίνην, μὲ
μεγάλους κυανοῦς ὀφθαλμούς, τορνευτοὺς βρα-
χίονας καὶ ὠραίας χεῖρας. Διὰ δὲ τὴν Θηρε-
σίαν του, ἣν ὑπονοεῖ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Λούλα»,
λέγει ἀπλῶς ὅτι ἦτο μελαγχροινὴ καὶ θερμὴ
ὡς Ἰνδὴ.

Τὴν Θηρεσίαν πολλοὶ θαυμασταὶ τῆς καλλο-
νῆς τῆς εἶχον ζητήσαι εἰς γάμον. Ἀλλ' ἐπρο-
τίμησεν αὐτὴ τὸν Ἰάκωβον Μπλάκ, ἀξιωμα-
τικὸν τότε τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, κατόπιν δὲ
γραμματέα τοῦ Ἀρμανσπεργ. Ὁ γάμος των

ἐτελέσθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1835. Ἀπέκτησαν
δὲ τρεῖς υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν κυρίαν
Καρολίαν Μπλάκ, μόνην ἐπιζῶσαν ἐκ τῆς
οικογενείας. Ὁ πρῶτος υἱὸς τῆς Θηρεσίας
Φρειδερίκος, διατελὼν ἀκόλουθος τῆς ἐν Ἀθή-
ναις Ἀγγλικῆς πρεσβείας, ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ
23 περίπου ἐτῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν
Καλαμπακικῶν, ὅποτε σταλεῖς εἰς Βόλον διὰ
σχετικὴν πρὸς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα ὑπη-
ρεσίαν, ἀπέθανεν ἐξ ἡλιασσεως, ὁ δὲ νεκρὸς του
μετενεχθεὶς ἐτάφη εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ νεκροτα-
φεῖον. Ὁ δευτέρος υἱὸς Ἀριστοτέλης, ἐλθὼν
ἐκ Μάλτας, ἐνθα ἐμαθήτευε, πρὸς ἐπίσκεψιν
τῶν γονέων του, ἀπέθανε ἐκ γολέρας καὶ ἐτάφη
εἰς τὸ ἀγγλικὸν νεκροταφεῖον. Ὁ μικρότερος,
ὁ Λεωνίδας, ἀπέθανε ἐν ἡλικίᾳ πέντε περίπου
ἐτῶν.

Τὰ ἀλεπάλληλα ταῦτα δυστυχήματα κατέ-
βαλον πολὺ τὴν Θηρεσίαν καὶ ἀπέσβεσαν ἐνω-
ρίς τὴν λάμψιν τῆς καλλονῆς τῆς, τῆς ὁποίας
ὅμως ἔγνη ζωηρὰ διετηρήθησαν καὶ κατὰ τὸ
βαθὺ γῆρας τῆς. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῷ
1875 ταφείσα παρὰ τὸν τάφον τοῦ υἱοῦ τῆς.
Ὁ Ἰάκωβος Μπλάκ διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη
πρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἐν Μεσολογγίῳ, ὅπου
καὶ ἐτελεύτησε τῷ 1866.

Ἡ Καρολίνα Μπλάκ, ἡ μόνη κόρη τῆς
«Κόρης τῶν Ἀθηνῶν», ἔμεινε ἄγαμος. μολο-
νότι πολλοί, καὶ ἰδίως ξένοι Ἀγγλοὶ καὶ Ἀμε-
ρικανοί, τὴν ἐζήτησαν εἰς γάμον. Ἀλλ' ἀπέ-
στερξε μὴ θέλουσα νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ
πλευρὸν τῆς μητρός τῆς.

Ὁ Βύρων εἶχεν ἀγαπήσει ἐμμανῶς τὴν
Θηρεσίαν καὶ τὴν ἐζήτησε εἰς γάμον. Ἀλλ' οἱ
γονεῖς τῆς δὲν συνήνεσαν καὶ διότι, κατὰ τὰ
κρατοῦντα ἔθιμα τοῦ τόπου, ἔπρεπε νὰ προηγη-
θῶσιν εἰς γάμον αἱ δύο μεγαλύτεραι ἀδελφαί.
κυρίως ὅμως διότι τὸν ἐθεώρησαν πολὺ νέον
καὶ ἐξημεμένον, μὴ φανταζόμενοι βέβαια ὁποῖον
ἐνδοξον μέλλον τὸν ἀνέμενε. Τόσον δὲ ἦτο
παράφορος ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρωσ τοῦ Βύρωνος,
ὥστε εἰς ἀπειλήν του ὅτι ἤθελε τὴν ἀπαγάγει
μόνος, οἱ γονεῖς τὴν ἐφυγάδευσαν εἰς τοῦ θεοῦ
τῆς Ρώμ. Δὲν ἔπαυσε δὲ νὰ τῆ γράφῃ ἐνίοτε
ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἐκ Λονδίνου καὶ νὰ τῆ
ἀποστέλλῃ μικρὰ δῶρα. Ἀλλὰ καὶ ἡ Θηρεσία
διετήρησε πάντοτε προσφιλεῖ καὶ συγκινητικὴν
τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Βύρωνος, τοῦ ὁποῖου ὁ
ἔρωσ κατέστησεν ἀθάνατον τὸ ὄνομα τῆς
ὠραίας «Κόρης τῶν Ἀθηναίων».

«**Νέα Σκέψις**». Ὑπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν ἐξε-
δόθη δεκαπενθήμερον εἰκονογραφημένον περιο-
δικὸν μὲ διευθυντὴν καὶ ἀρχισυντάκτην τὸν κ.
Χαρίλαον Παπαντωνίου, ὁ ὁποῖος ἔδωκε εἰς αὐτὸ
ὄλως ἰδιαιτέρως ἐκφρασιν καὶ μορφήν ζωντανεύων
τάς σελίδας του μὲ τὸ φιλοσοφικὸν διευρυνητι-
κὸν πνεῦμά του καὶ δίδων εἰς αὐτὰς τὴν ζωὴν
καὶ τοὺς παλμούς τοῦ μεγαλορρήμονος ὕφους

Μία συνωμοσία, ὑπὸ Λόβις Κορίντ.

τοῦ Μαζύ του συνεργάζονται οἱ κ. κ. Ἐμμ.
Μαγκάκης, Ραΐσης καὶ ἄλλοι γνωστοὶ ποιηταὶ
καὶ λόγιοι.

Τὰ «Χρονικά». Ὁ ποιητὴς κ. Ἡλίας Βου-
τιεριδῆς, τοῦ ὁποῖου οἱ στίχοι μᾶς ἐγοήτευσαν
πολλάκις, ἐξέδωκε ἀπὸ μηνὸς Ἰῆ τὰ «Χρο-
νικά» ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν γενικωτέρου
προγράμματος μὲ πολιτικὴν, κοινωνιολογικὴν
καὶ φιλολογικὴν ὕλην. Συνεργάται του πολλοὶ
ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν πολιτειολόγων, ἐπιστημόνων,
ποιητῶν καὶ λογογράφων.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

* Τὸ εὑρεθὲν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τολ-
στόη ἔργον του ὁ «Ζῶν Νεκρός», παρεστάθη εἰς
τὸ Καλλιτεχνικὸν Θέατρον τῆς Μόσχας μὲ τὴν
ἄδειαν τῆς κόρης του κομήσσης Ἀλεξάνδρας
Τολστόη, καθολικῆς κληρονόμου του.

* Τοῦ νέου αὐτοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει
ἤδη νὰ παίζεται εἰς ὅλα τὰ Ρωσικὰ θεάτρα,
ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἡ ἐξῆς: Ἐνας ἄνδρας ἐλευ-
θερώνει τὴν γυναῖκά του δυστυχεῖ μὲ αὐτὸν
καὶ ἀγαπωμένην ἀπὸ ἕνα ἄλλον, ἀφήνων νὰ
ὑποτεθῆ ὅτι ηῦτοκτόνησε. Ἡ γυναῖκά του,
χῆρα πλέον, νυμφεύεται τὸν ἐραστὴν τῆς. Ὁ

Τὸ Μνημεῖον Παύλου Μελά, τοῦ γλύπτου † Λ. Σάχου
(Φωτογραφία Ἀρθούρου Μάισονερ)

σύζυγος εἰς μίαν στιγμὴν μέθης ἀφίνει νὰ γνωρισθῆ ἀπὸ διάφορα πρόσωπα τοῦ καπηλείου, διηγούμενος τὴν ἱστορίαν του. Κάποιος καταγγέλλει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἡ σύζυγός του παρουσιάζεται πρὸ τοῦ δικαστηρίου κατηγορούμενη ἐπὶ διγαμίᾳ. Ὁ σύζυγος διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν γυναῖκα του ἀπὸ τὴν καταδίκην καὶ ἀποστολὴν εἰς τὴν Σιβηρίαν, αὐτὴν τὴν φορὰν αὐτοκτονεῖ ἀληθινά.

** Τὸ νέον αὐτὸ ἔργον κρίνεται ἐνθουσιωδῶς ἀπὸ τὸν τύπον, διότι εἶνε ἀπὸ τὰ ἔργα ὅπου ὁ Τολστόη ἔμεινε καλλιτέχνης μέχρι τέλους καὶ ὄχι φιλόσοφος.

** Εἰς τὴν «Γαλλικὴν Κωμωδίαν» παραστάθη τὸ νέον ἔργον τοῦ Γαβριὴλ Τραριὲ ἐξαχθὲν ἀπὸ τὸν «Ἀββᾶν τοῦ γωριστοῦ», τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βαλζάκ. μετὰ τὸν τίτλον τὸ «Ἀπολεσθὲν Πρόβατον». Τὸ ἔργον αὐτὸ ἔχει ὅλας τὰς ἀρετὰς τοῦ ἔργου τοῦ Βαλζάκ. γωρὸς νὰ ἔγῃ οὔτε τὴν φλυαρίαν του, οὔτε τὰ ἄλλα ἐλάττωματά του.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

** Ὁ Πολωνὸς Jan Lorentowicz ἐξέδωκε τελευταίως ἓνα βιβλίον τιτλοφορούμενον «Ἡ Νέα Φιλολογικὴ Γαλλία».

** Ἐξετάζων τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς, ἀναζητεῖ εἰς τὸν καθένα τὴν καλλιτεχνικὴν προσωπικότητα. Ἡ μέθοδος τῆς κριτικῆς του εἶνε ἀναλογικὴ, διότι συνίσταται εἰς τὴν κατασκευὴν μιᾶς προσωπικότητος μετὰ τὰ διάφορα στοιχεῖα τοῦ ἔργου τῆς.

** Μεταξὺ τῶν Γάλλων συγγραφέων δίδει θαυμασίαν ἀνάλυσιν τοῦ Bloy, τοῦ Huysman, τοῦ Gide καὶ ἰδιαιτέρως τῆς δυνατῆς καὶ περιπλόκου προσωπικότητος, τοῦ θαυμασίου συγγραφέως Ρεμὺ ντὲ Γκουρμόν.

Η ΖΩΗ

** Ἐγείνει εἰς τὸ Παρίσι ἡ ἔκθεσις πρὸς πώλησιν ὅλων τῶν πολυτίμων λίθων τοῦ ἐκπτώτου Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν.

** Τόσον διὰ τὴν τραγικὴν τῶν ἱστορίαν, ὅσον καὶ διὰ τὴν μεγάλην τῶν ἀξίαν, ἡ ἔκθεσις τῶν προσεῖλκυσε πλείστον κόσμον, μεταξὺ τοῦ ὁποίου καὶ εὐγενεῖς κυρίαι τῆς ἀριστοκρατίας, αἵτινες μετέβησαν ὅπως θαυμάσουν τὴν τελειότητα τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης. ἡ ὁποία ἐσχάλισε στολίδια ὑπέροχα ἐπάνω σὲ βραχιόλια καὶ διαδήματα καὶ περιδέραια.

** Δαγτυλίδια, βουρτσες, κοσμήματα ὑποκαμίσων, κουτιὰ ἀδαμαντοκόλλητα, ὁρολόγια, ἄλυσσίδες, καρφίτσες, καθρέφτες, φασμαίν, ἐνώτια καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶνε δυνατόν ν' ἀποτελέσῃ τὸ ὄνειρον κάθε πλουσίας, εὐρίσκοντο ἐκεῖ, μαγικὸς θησαυρὸς ἐν ἀφθονίᾳ, τελειότατα εἰς κομψότητα, εἰς τέχνην καὶ εἰς εἶδη.

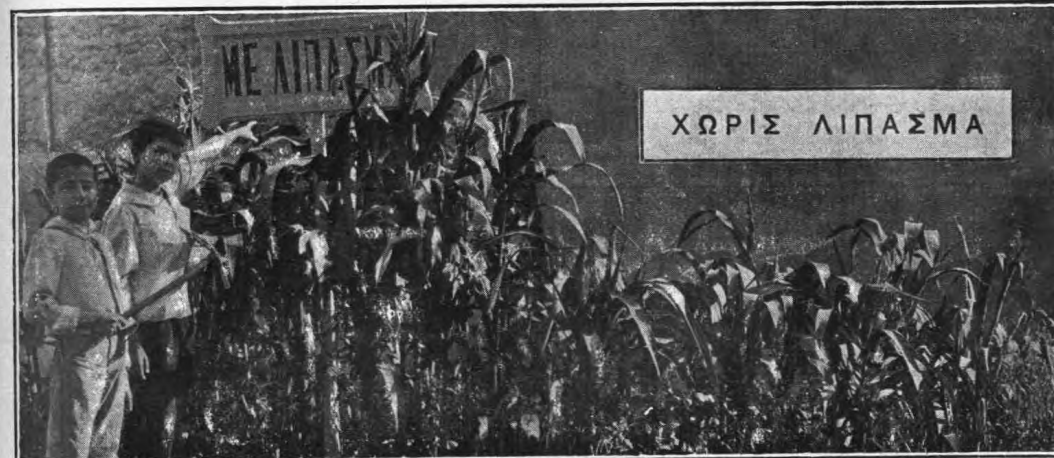
** Ἀπὸ ὅλα αὐτά, τὸ περίφημον περιδέραιον ἐξ 154 μαργαριτῶν ἐπωλήθη ἀντὶ 920.100 φράγκων. Ἐνα κομβολόγιον ἐξ 99 μαργαριτῶν ἀντὶ 623.500 φράγκων. Ἐνα ἄλλο κομβολόγιον ἐξ 98 μαργαριτῶν ἀντὶ 277.100 φράγκων. Ἄλλο ἐπίσης κομβολόγιον ἀπὸ 108 μαργαρίτας καὶ 10 σμαράγδια ἐπωλήθη ἀντὶ 267.000 φράγκων. καὶ οὕτω καθεξῆς.

** Εἰς τὴν Γαλαρίαν τοῦ Γεωργίου Πετί, ὅπου ἔγινε ἡ ἔκθεσις τῶν κοσμημάτων τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ, ἐξετέθησαν καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰωσήφ Σινάρ, συναθροισμένα ἀπὸ τὸν κόμητα ντὲ Πένσα - Λόγκα.

** Μετάλλια, μπουστοὶ, μικρὰ ἀγάλματα, συμβολικὰ συμπλέγματα καὶ διάφορα ἄλλα μετάλλια ἀνδρῶν τῆς ἱστορίας διεξεδιχθήσαν ἀπὸ πολλοὺς, πωληθέντα ἀντὶ σημαντικῶν τιμῶν.

Διευθυντὴς τοῦ «Καλλιτέχνη»: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

Ἀθήναι, Τυπ. «Ἐστία» Μάισονερ καὶ Καργαδούρη—8731

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ 2.000.000

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — Ὁδὸς Σταδίου 33.

Τὰ χημικὰ λιπάσματα αὐξάνουν εἰς ζηρικὰς καλλιέργειας τὴν ἀπόδοσιν τοῦ σίτου, τῆς ἐλαιίας, τῆς ἀμυέλου, τοῦ καωνοῦ κ.τ.λ. συνήθως κατὰ 50%.

Εἰς ωοτιτικὰς καλλιέργειας ἐσπεριδοειδῶν, λαχανικῶν κ.τ.λ. ωολλάκις διαλασιάζουν τὴν ἐσοδεῖαν.

Εἰς τομάταν, μωστανία κ.τ.λ. ἐπιταχύνουν τὴν ὠρίμανσιν κατὰ 15 ἡμέρας. Εἰς καωνόφυτα ἐπιταχύνουν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐκτὸς σπορείων φυτῶν κατὰ 15 ἡμέρας.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΣ

Ἐπὶ ἐκάστου σάκκου γράφεται ἐγγυημένη περιεκτικότης καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως.

ΔΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Τόκοι καταθέσεων πρὸς 4 1/4 %
εἰς πρώτην ζήτησιν

ΔΡΑΓΩΝΑΣ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΚΑΠΕΛΛΑ

ΑΘΗΝΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Λ. Γ. ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ
LIVRES D' OCCASION

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1889

ΑΘΗΝΑΙ. — Ὀδὸς Σταδίου 34

Ἔσται ἡμεῖς τὰ βιβλία, ἐπιστημονικὰ καὶ μὴ,
θὰ εὗρητε καινούργη καὶ μεταχειρισμένα εὐ-
θηγά. Κατάλογος ἀποστέλλεται δωρεάν. Ἀγο-
ράζονται βιβλία καὶ βιβλιοθήκαι.

Η "ΑΝΑΤΟΛΗ,"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἐταιρικὸν Κεφ. Δρ. 2.000.000

Ἦσφ. Κεφάλ. Δρ. 20.000.000

Η ΚΑΘΕ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑ ΗΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΗ ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ
ΦΥΣΙΓΓΙΑ ΑΡΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΙΚΟΥ ΚΟΣΜΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Α. ΣΑΚΑΛΗ

ΑΘΗΝΑΙ. — ΟΔΟΣ ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 36. — ΑΘΗΝΑΙ

Διαλύετε τὸ περιεχόμενον ἑκάστου φυσιγγίου εἰς 1/2 — 3/4 λίτρας καθαροῦ οἴνουπνεύματος,
προσθέτετε 1/2 λίτραν ὕδατος καὶ ἔχετε τὴν κολώνιαν σας, τὸ ἀντιπιτυριώδες σας καὶ παντὸς
εἶδους ἀρώματα violette, reseda, muguet, Akakia, rose κτλ.

Με 2 μόνον δρ. ἔχετε μίαν ὀνὴν κολώνιαν. Δι' ὅλα τὰ εἶδη τιμαὶ ἀνεπίδεκτοι συναγω-
νισμοῦ. Πληροφορίαι καὶ τιμοκατάλογοι διὰ τὴν χονδρικὴν πώλησιν παρὰ τῷ κ. Α. Σακαλῆ.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ

Ἦσται Γραφεῖον: Ἀπὸ 9-11 π. μ.
2-4 μ. μ. καὶ 6-7 τὸ ἑσπέρασ.

Τὰς Κυριακὰς 9-12 π. μ.

212 Second Ave., μεταξὺ 12^{ης} καὶ
13^{ης} ὁδοῦ, New York.

Τηλέφωνον 4802 Orchard.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ

Υψηλοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.

ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ

διὰ θεραπείας καὶ ἐγχειρίσεις
ὄλων τῶν ὀφθαλμικῶν νοσημάτων.

ΑΘΗΝΑΙ. — ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 20

ΗΝΩΜΕΝΑ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ

ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

ΟΛΑΙ ΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙ
ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΣΥΧΝΑΖΟΥΝ
ΣΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ

Τὸ κατάστημα αὐτὸ ἀξίζει νὰ τὸ ἐπισκεφθῆ κανεὶς μόνον διὰ
τὴν γῆμν του. Ἐισερχόμενος εἰς τὰ ΗΝΩΜΕΝΑ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ
εἶσαι στὸ σῶτί σου. Ὁ Διευθυντὴς του κ. Γεωργαντῆς κατῶρ-
δωσε νὰ ἔχη ιδεώδη ὑπηρεσίαν.

Μετὰ τὰ θέατρα χειμῶνα-καλοκαῖρι ὅλος ὁ κόσμος συνειθίζει νὰ
πηγαίνει εἰς τὰ ΗΝΩΜΕΝΑ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ.

Αὐτὴ ἡ προτίμησις δὲν εἶνε τυχαία, δὲν εἶνε ἀπλή συνήθεια. Ὁφεί-
λειται ἐκτὸς τῆς ἀνέσεως τοῦ καταστήματος, τοῦ λαμπροῦ του φωτισμοῦ,
τοῦ καλοῦ ἀερισμοῦ, τῆς προθύμου ὑπηρεσίας του, εἰς τὰ πάντοτε θαν-
μάσια εἶδη του.

Τὸ γάλα τῶν ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΒΟΥΣΤΑΣΙΩΝ, ἡ σοκολάτα των,
τὰ γλυκά των, τὰ ἀγὰ των, τὰ νωπὰ βούτυρά των, τὸ τοῖσι των προκα-
λοῦν τὴν εὐαρέσκειαν καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, πηγαίνει τὸν τρόπον τινὰ αὐτο-
μάτως εἰς τὰ ΗΝΩΜΕΝΑ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ.

Η ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΡΓΟΧΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΡΜΩΝ

ΔΙΑΤΡΕΧΕΙ

ΤΟ ΚΕ' ΕΤΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΙΣ ΔΕΚΑΚΙΣΧΙΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Το αρχαιότερον, το ωραιότερον, το καλλιτεχνικώτερον, το χρησιμώτερον, το πλουσιώτερον, το πρακτικώτερον **ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ**, το μοναδικόν και πανελλήνιον γυναικείον περιοδικόν **ΕΡΓΟΧΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΡΜΩΝ**, ο τελειότερος και μεθοδικώτερος **ΥΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΚΑΛΙΣΘΗΣΙΑΣ** και **ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΣ**, η ασφαλεστέρα μέθοδος διδασκαλίας παντός είδους **ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΗΣ**, όλων τών νέου ρυθμού και συρμού **ΕΡΓΟΧΕΙΡΩΝ**, το πλουσιώτερον εικονογραφημένον **ΛΕΥΚΩΜΑ**, τών εκάστοτε **ΣΥΡΜΩΝ** τής εποχής, το θερμότερον και διδακτικώτερον **ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ** διά **ΚΥΡΙΑΣ, ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΑΣ** και **ΚΟΡΑΣΙΑ**, η μόνη και πραγματική **ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ** η παρακολουθούσα και εξετάζουσα όλα τα γυναικεία ζητήματα, ο μόνος τέλος πάντων απαραίτητος **ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ** πάσης οικοκυράς, πάσης μητέρας, πάσης γυναικός, πάσης κόρης, — το καταλληλότερον δέ συμπλήρωμα τής μορφώσεως πάσης **ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ**, αλλά και ο πολυτιμότερος οδηγός πάσης **ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΗΣ** είνε η **ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ**.

Εκδίδεται τακτικώτατα από **ΕΙΚΟΣΙ ΚΑΙ ΤΕΣΣΑΡΩΝ** ετών, και έδιδεξεν, άδηγησεν, έμωρφωσεν, έψχαγωγήσεν, ύπηρέτησε **ΓΕΝΕΑΣ ΟΛΟΚΑΗΡΟΥΣ** έλληνίδων. Το ωραιότερον και χρησιμώτερον δώρο δπερ δύναται τις να κάμη εις μίαν οικοδέσποιναν η μίαν κόρην είνε «να τήν έγγραφη» εις τήν «**ΦΙΛΟΚΑΛΩΝ ΠΗΝΕΛΟΠΗ**», Η «Φιλόκαλος Πηνελόπη» κυκλοφορεί εις δεκακιςχίλια περιπου έλληνικά σπιτία άπανταχού του κόσμου, δίδει δε κατά μήνα μόν **ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΑ ΦΥΛΛΑ** κατάμεστα εικόνων συρμών σχεδίων παντός είδους έργοχείρων, όνοματοσήμων και συμπλεγμάτων διά κέντημα, κλπ. κλπ. έπι πλέον δε ύλης εκλεκτής και ποικίλης, — πολλάκις δε του έτους **ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΠΟΛΥΧΡΩΜΟΥΣ ΠΙΝΑΚΑΣ** σχεδίων ωραιωτάτων διά κέντημα μακροβελονιάς — και εις έπίμετρον, κατ' έτος, έν ωραιώτατον εικονογραφημένον και λαχειοφόρον **ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ**.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια.

Τροποποιηθείσης τής κλίμακος τών τόκων τών εις τραπεζικά γραμμάτια νέων έντόκων καταθέσεων έν όψει η επί προθεσμία, δηλοποιείται, ότι από 15 'Απριλίου 1909 η 'Εθνική Τράπεζα τής 'Ελλάδος δέχεται παρά τε τή Κεντρική Καταστήματι και τοις 'Υποκαταστήμασι αυτοις καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια άποδοτέας έν όψει η έν ώρισμένη προθεσμία επί τόκω :

1 1/2 τοις 0/0 κατ' έτος διά τās έν όψει άποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσού δρ. 10,000, πέρα του ποσού τούτου του τόκου όριζομένου εις 1 τοις 0/0 κατ' έτος μέχρι 50,00 δραχμών πέρα δε του ποσού τούτου εις 1/2 τοις 0/0. Αί καταθέσεις αύται γίνονται δεκται και εις άνοικτόν λογαριασμόν παραδιδόμενου τώ καταθέτη βιβλιαρίου λογαριασμού και βιβλιαρίου έπιταγών. — 2 τοις 0/0 κατ' έτος διά τās καταθέσεις τās άποδοτέας μετά **έξ μηνας** τουλάχιστον. — 2 1/2 τοις 0/0 κατ' έτος διά τās καταθέσεις τās άποδοτέας μετά **έν έτος** τουλάχιστον. — 3 τοις 0/0 κατ' έτος διά τās καταθέσεις τās άποδοτέας μετά **δύο έτη** τουλάχιστον. — 3 1/2 τοις 0/0 κατ' έτος διά τās καταθέσεις τās άποδοτέας μετά **τέσσαρα έτη** τουλάχιστον. — 4 τοις 0/0 κατ' έτος διά τās καταθέσεις τās άποδοτέας μετά **πέντε έτη** τουλάχιστον ως και διά τās πέρα τών πέντε ετών η τās διαρκεί.

Καταθέσεις εις χρυσόν.

Δέχεται έτι έντόκουσ καταθέσεις εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας 'Αγγλίας, άποδοτέας έν ώρισμένη προθεσμία η διαρκείς επί τόκω :

1 1/2 τοις 0/0 κατ' έτος	διά καταθέσεις 6 μηνών	τουλάχιστον
2 » » 0/0 » » » » » »	» » » » » » » »	1 έτους
2 1/2 » » 0/0 » » » » » »	» » » » » » » »	2 ετών
3 » » 0/0 » » » » » »	» » » » » » » »	4 ετών
4 » » 0/0 » » » » » »	» » » » » » » »	5 ετών

Αί όμολογίαι τών έντόκων καταθέσεων έκδίδονται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνομαικα η άνώνυμοι.

Το κεφάλαιον και οι τόκοι τών όμολογιών πληρώνονται παρά τή Κεντρική καταστήματι και τή αίτήσει του καταθέτου παρά τοις 'Υποκαταστήμασι τής Τραπεζής εις τό αυτό νόμισμα εις ό έγένητο η καταθέσει.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΛΑΣΤΙΚΟΥΦΑΝΤΟΙ
ΕΠΙ ΜΕΤΡ.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ
ΟΙΚΟΣ ΥΓΙΕΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

Δ. ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΟΙ

ΙΔΙΟΥ ΣΗΜΕΡΟΝ
Η ΕΞΟΤΗΡΙΑ

ΤΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
ΕΚ ΚΗΛΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ
ΟΙ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΙ
ΤΗΣ ΥΦΗΛΙΟΥ

ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΠΡΟΜΠΟΝΑ

ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 5 Δ. ΣΠΡΑΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Μεταχειρίζεσθε τον
ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΑΣ ΦΩΤΙΣΜΟΝ
δι' οίνοπνεύματος εκ σταφίδος είναι
Ο ΔΙΑΥΓΕΣΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΤΕΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΑΜΙΑΝΤΩΝ

ΖΗΤΕΙΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΑ ΠΑΡΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ
ΗΓΓΥΗΜΕΝΑ ΑΜΙΑΝΤΑ
"ΒΟΤΡΥΣ,"

ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΑΥΤΟ

ΤΙΜΑ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΕΞΕΤΕΜΕΙΣ

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΤΕ

ΘΑΥΜΑΣΙΑΣ

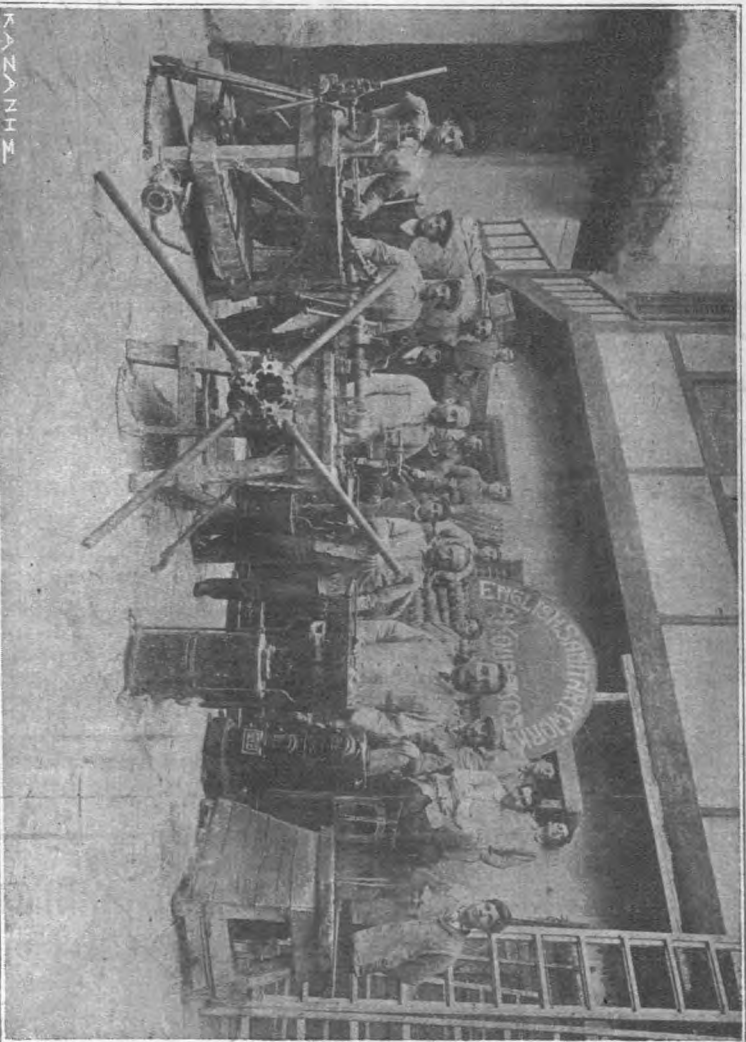
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑΣ

ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΚΑΙ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΘΕΡΜΑΝΣΕΩΣ

ΕΙΣ ΟΙΚΙΑΣ, ΚΑΙΝΙΚΑΣ

ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

ΜΙΑ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ

ΔΙΔΕΙ

ΤΗΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΝ

ΕΝΤΥΠΩΣΙΝ

ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΚΑΙ

ΜΕΤΑΛΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ Χ. ΚΟΥΡΑΚΟΥ

Χ. ΚΟΥΡΑΚΟΣ

ΜΕΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΝ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 5